

A9-0025/2024

1.2.2024

PRANEŠIMAS

Pranešimas dėl Komisijos 2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos
(2023/2113(INI))

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

Pranešėja: Sophia in 't Veld

Susijusio komiteto pagal Darbo tvarkos taisyklių 57 straipsnį nuomonės referentas:

Adrián Vázquez Lázara, Committee on Legal Affairs

TURINYS

	Psl.
PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS	3
AIŠKINAMOJI DALIS	29
PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS, IŠ KURIŲ PRANEŠĖJA GAVO INFORMACIJOS	30
TEISĖS REIKALŲ KOMITETO NUOMONĖ.....	31
INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ ATSAKINGAME KOMITETE	40
GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS ATSAKINGAME KOMITETE	41

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

Pranešimas dėl Komisijos 2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos (2023/2113(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (ES sutartis), ypač į jos 2 straipsnį, 3 straipsnio 1 dalį, 3 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą, 4 straipsnio 3 dalį ir 5, 6, 7, 11, 19 ir 49 straipsnius,
- atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos straipsnius, susijusius su pagarba demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms, jų apsauga ir skatinimu Sąjungoje, įskaitant 70, 258, 259, 260, 263, 265 ir 267 straipsnius,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką,
- atsižvelgdamas į 2023 m. liepos 5 d. Komisijos komunikatą „2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2023)0800),
- atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo¹ (Teisinės valstybės sąlygų reglamentas),
- atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės² (Bendrųjų nuostatų reglamentas),
- atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/692, kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013 ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 390/2014³,
- atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų dokumentus dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos bei Jungtinių Tautų visuotinio periodinio vertinimo rekomendacijas ir ataskaitas, taip pat į Jungtinių Tautų sutartimis įsteigtų organų teisinę praktiką ir

---

¹ OL L 433 I, 2020 12 22, p. 1.

² OL L 231, 2021 6 30, p. 159.

³ OL L 156, 2021 5 5, p. 1.

Žmogaus teisių tarybos įgaliotųjų ekspertų sistemą,

- atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją, Europos socialinę chartiją, Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką ir Europos socialinių teisių komiteto išaiškinimus, taip pat Parlamentinės Asamblėjos, Ministrų Komiteto, žmogaus teisių komisaro, Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija, Kovos su diskriminacija, įvairovės ir įtraukties iniciatyvinio komiteto, Venecijos komisijos bei kitų Europos Tarybos organų konvencijas, rekomendacijas, rezoliucijas, nuomones ir ataskaitas,
- atsižvelgdamas į 2007 m. gegužės 23 d. Europos Tarybos ir Europos Sąjungos susitarimo memorandumą ir 2023 m. sausio 30 d. Tarybos išvadas dėl 2023–2024 m. ES bendradarbiavimo su Europos Taryba prioritetų,
- atsižvelgdamas į 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos pagrįstą pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šturkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo (COM(2017)0835), pateiktą pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį,
- atsižvelgdamas į 2022 m. liepos 19 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA) ataskaitą „Europos pilietinė visuomenė vis dar patiria spaudimą“ (angl. *Europe’s civil society: still under pressure*), 2022 m. birželio 8 d. paskelbtą 2022 m. ataskaitą apie pagrindinių teisių būklę, 2022 m. rugpjūčio 19 d. ataskaitą „Pilietinės visuomenės erdvės apsauga ES“, 2022 m. lapkričio 3 d. ataskaitą „Antisemitizmas. 2011–2021 m. Europos Sąjungoje užregistruotų antisemitinių incidentų apžvalga“ (angl. *Antisemitism – Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2011-2021*) ir kitas jos ataskaitas, duomenis ir priemones, visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių informacinę sistemą (EFRIS),
- atsižvelgdamas į savo 2016 m. spalio 25 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo⁴,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. kovo 1 d. rezoliuciją dėl Komisijos sprendimo pasinaudoti ES sutarties 7 straipsnio 1 dalimi dėl padėties Lenkijoje⁵,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. balandžio 19 d. rezoliuciją dėl poreikio parengti Europos vertybių priemonę siekiant remti pilietinės visuomenės organizacijas, propaguojančias pagrindines vertybes Europos Sąjungoje vietos ir nacionaliniu lygmeniu⁶,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. rugsėjo 12 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo, kuriuo pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį Taryba raginama nustatyti, ar esama aiškaus pavojaus, kad Vengrija šturkščiai pažeidžia vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga⁷,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. lapkričio 13 d. rezoliuciją dėl ES mažumoms taikomų

---

⁴ OL C 215, 2018 6 19, p. 162.

⁵ OL C 129, 2019 4 5, p. 13.

⁶ OL C 390, 2019 11 18, p. 117.

⁷ OL C 433, 2019 12 23, p. 66.

minimalių standartų⁸,

- atsižvelgdamas į savo 2018 m. lapkričio 14 d. rezoliuciją dėl poreikio sukurti visapusišką ES mechanizmą, skirtą demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms apsaugoti⁹,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. spalio 7 d. rezoliuciją dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo¹⁰,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. lapkričio 13 d. rezoliuciją dėl COVID-19 priemonių poveikio demokratijai, teisinės valstybės principui ir pagrindinėms teisėms¹¹,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. gruodžio 17 d. rezoliuciją dėl Europos piliečių iniciatyvos „*Minority SafePack* – milijonas parašų už įvairovę Europoje“¹²,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. birželio 10 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės padėties Europos Sąjungoje ir Sąlygų reglamento (ES, Euratomas) 2020/2092 taikymo¹³,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. birželio 24 d. rezoliuciją dėl Komisijos 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos¹⁴,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo taikymo gairių parengimo¹⁵,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. rugsėjo 16 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl smurto lyties pagrindu nustatymo nauja nusikaltimų sritimi, nurodyta SESV 83 straipsnio 1 dalyje¹⁶,
- atsižvelgdamas į 2021 m. lapkričio 11 d. savo rezoliuciją „Demokratijos ir žiniasklaidos laisvės bei pliuralizmo stiprinimas ES: netinkamas civilinės ir baudžiamosios teisės veiksnių naudojimas siekiant užtildyti žurnalistus, NVO ir pilietinę visuomenę“¹⁷,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. gruodžio 15 d. rezoliuciją dėl prevencinių priemonių, kuriomis siekiama išvengti korupcijos, neteisėtų išlaidų ir netinkamo ES ir nacionalinių lėšų naudojimo neatidėliotinos pagalbos fondų ir su krize susijusių išlaidų srityse, vertinimo¹⁸,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 8 d. rezoliuciją dėl mažėjančios pilietinės

---

⁸ OL C 363, 2020 10 28, p. 13.

⁹ OL C 363, 2020 10 28, p. 45.

¹⁰ OL C 395, 2021 9 29, p. 2.

¹¹ OL C 415, 2021 10 13, p. 36.

¹² OL C 445, 2021 10 29, p. 70.

¹³ OL C 67, 2022 2 8, p. 86.

¹⁴ OL C 81, 2022 2 18, p. 27.

¹⁵ OL C 99, 2022 3 1, p. 146.

¹⁶ OL C 117, 2022 3 11, p. 88.

¹⁷ OL C 205, 2022 5 20, p. 2.

¹⁸ OL C 251, 2022 6 30, p. 48.

visuomenės erdvės Europoje¹⁹,

- atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 10 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės principo ir ES Teisingumo Teismo sprendimo pasekmių²⁰,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. gegužės 19 d. rezoliuciją dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos²¹,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. birželio 9 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės ir galimo Lenkijos nacionalinio ekonomikos gaivinimo plano patvirtinimo²²,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. rugsėjo 15 d. rezoliuciją dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2020 ir 2021 metais²³,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. spalio 20 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės padėties Maltoje praėjus penkeriems metams po Daphnės Caruanos Galizios nužudymo²⁴,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. spalio 20 d. rezoliuciją dėl augančio neapykantos nusikaltimų prieš LGBTIQ asmenis visoje Europoje skaičiaus, atsižvelgiant į neseniai Slovakijoje įvykusias homofobines žmogžudystes²⁵,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. lapkričio 10 d. rezoliuciją dėl rasinio teisingumo, nediskriminavimo ir kovos su rasizmu ES²⁶,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. lapkričio 24 d. rezoliuciją dėl vertinimo, ar Vengrija laikosi Sąlygų reglamente nustatytų sąlygų dėl teisinės valstybės, ir Vengrijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano dabartinės padėties²⁷,
- atsižvelgdamas į savo 2023 m. kovo 30 d. rezoliuciją „2022 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“²⁸,
- atsižvelgdamas į savo 2023 m. birželio 1 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės principo ir pagrindinių teisių pažeidimų Vengrijoje ir ES lėšų išaldymo²⁹,
- atsižvelgdamas į savo 2023 m. birželio 15 d. rekomendaciją Tarybai ir Komisijai atlikus su programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimu susijusių galimų pažeidimų ir netinkamo administravimo taikant Sąjungos teisę tyrimą³⁰ ir jo Tyrimo komiteto programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimui

---

¹⁹ OL C 347, 2022 9 9, p. 2.

²⁰ OL C 347, 2022 9 9, p. 168.

²¹ OL C 479, 2022 12 16, p. 18.

²² OL C 493, 2022 12 27, p. 108.

²³ OL C 125, 2023 4 5, p. 80.

²⁴ OL C 149, 2023 4 28, p. 15.

²⁵ OL C 149, 2023 4 28, p. 22.

²⁶ OL C 161, 2023 5 5, p. 10.

²⁷ OL C 167, 2023 5 11, p. 74.

²⁸ OL C 341, 2023 9 27, p. 2.

²⁹ OL C, C/2023/1223, 2023 12 21.

³⁰ OL C, C/2024/494, 2024 1 23.

tirti 2023 m. gegužės 22 d. pranešimą,

- atsižvelgdamas į savo 2023 m. liepos 11 d. rezoliuciją dėl rinkimų įstatymo, tyrimo komiteto ir teisinės valstybės principo Lenkijoje³¹,
  - atsižvelgdamas į savo 2023 m. spalio 19 d. rezoliuciją „Teisinė valstybė Maltoje: šešeri metai po Dafnės Karuanos Galicijos nužudymo ir būtinybė apsaugoti žurnalistus“³²,
  - atsižvelgdamas į savo 2024 m. sausio 18 d. rezoliuciją dėl 2022 ir 2023 m. metinio pranešimo dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje³³,
  - atsižvelgdamas į Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliuciją 2262 (2019) dėl tautinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių rėmimo,
  - atsižvelgdamas į Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro, Vyriausiojo tautinių mažumų reikalų komisaro, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos atstovo žiniasklaidos laisvės klausimais bei kitų ESBO organų rekomendacijas ir ataskaitas, į ES ir ESBO bendradarbiavimą demokratijos, institucijų stiprinimo ir žmogaus teisių srityje ir į metinę ESBO neapykantos nusikaltimų ataskaitą, kurioje dalyvaujančios valstybės įsipareigojo priimti teisės aktus, kuriais nustatomos baudmės atsižvelgiant į neapykantos nusikaltimo sunkumą, imamasi veiksmų siekiant spręsti problemą dėl nepakankamų pranešimų ir sukuriama bei toliau plėtojama teisėsaugos, prokuratūros ir teisminių institucijų pareigūnų pajėgumų stiprinimo veikla, kad būtų užkirstas kelias neapykantos nusikaltimams, jie būtų ištirti ir dėl jų būtų vykdomas baudžiamasis persekiojimas,
  - atsižvelgdamas į savo Tyrimo komiteto programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimui tirti ataskaitą ir to komiteto rezoliuciją bei rekomendacijas³⁴,
  - atsižvelgdamas į savo Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupės grįžamosios informacijos ataskaitas, misijų ataskaitas, raštu pateiktus klausimus ir atsakymus³⁵,
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,
  - atsižvelgdamas į Teisės reikalų komiteto nuomonę,
  - atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą (A9-0025/2024),
- A. kadangi Sąjunga grindžiama ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintomis bendromis pagarbos žmogaus orumui, laisvės, demokratijos, lygybės, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, vertybėmis, kurios yra

³¹ Priimti tekstai, P9_TA(2023)0268.

³² Priimti tekstai, P9_TA(2023)0374.

³³ Priimti tekstai, P9_TA(2024)0050.

³⁴ Priimti tekstai, P9_TA(2023)0244.

³⁵ Apie visą Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupės stebėsenos veiklą žr. <https://www.europarl.europa.eu/committees/lt/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662>.

bendros ES valstybėms narėms ir kuriomis norėdamos įstoti į Sąjungą turi vadovautis šalys kandidatės, nes tai yra Kopenhagos kriterijai, kurių įstojus negalima nepaisyti ar aiškinti kitaip; kadangi demokratija, teisinės valstybės principas ir pagrindinės teisės yra viena kitą sustvirtinančios vertybės, kurias pamynus Sąjungai ir jos piliečių teisėms bei laisvėms gali kilti sisteminė grėsmė; kadangi reikalavimas laikytis teisinės valstybės principo visai Sąjungai ir jos valstybėms narėms yra privalomas visais valdymo lygmenimis, įskaitant žemesnio nei nacionalinis lygmens subjektus;

- B. kadangi Konferencijoje dėl Europos ateities buvo aiškiai išreikštas pageidavimas, kad ES sistemingai užtikrintų teisinės valstybės principo laikymąsi visose valstybėse narėse, saugotų piliečių pagrindines teises ir išlaikytų ES patikimumą, kai Europos Sąjungoje ir užsienyje propaguojamos jos vertybės;
- C. kadangi pagal ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą Sąjunga ir valstybės narės privalo viena kitai padėti vykdyti iš Sutarčių kylančius įsipareigojimus visapusiškai gerbdamos viena kitą, o valstybės narės – imtis visų reikiamų bendrų ar individualių priemonių, kad užtikrintų iš Sutarčių ar Sąjungos institucijų aktų kylančių pareigų vykdymą;
- D. kadangi, būtina sustiprinti ir racionalizuoti esamus mechanizmus ir sukurti bendrą visapusišką ES mechanizmą, kuris padėtų veiksmingai apsaugoti demokratiją, teisinės valstybės principą bei pagrindines teises ir užtikrinti, kad ES sutarties 2 straipsnyje nustatytų vertybių būtų laikomasi visoje Sąjungoje ir jos būtų propaguojamos šalyse kandidatėse tam, kad valstybėms narėms būtų užkirstas kelias plėtoti nacionalinę teisę, prieštaraujančią ES sutarties 2 straipsnyje numatytai apsaugai;
- E. kadangi Parlamentas savo rezoliucijose ne kartą vertino teisinės valstybės padėtį Bulgarijoje, Vengrijoje, Maltoje, Lenkijoje, Rumunijoje, Slovėnijoje ir Slovakijoje; kadangi Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupė taip pat stebėjo tam tikras problemas Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Maltoje, Lenkijoje, Slovėnijoje ir Slovakijoje;
- F. kadangi Komisija yra pasiūliusi įsteigti tarpinstitucinę kontaktinę grupę teisinės valstybės klausimais; kadangi Parlamentas ėmėsi šio pasiūlymo ir pasiūlė Komisijai ir Tarybai sukurti tarpinstitucinį bandomąjį projektą demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityje; kadangi Tarybai pirmininkaujanti valstybė narė atsakyme į šį pasiūlymą nurodė, kad šį pasiūlymą ji galėtų apsvarstyti atlikusi dialogo teisinės valstybės klausimais vertinimą, o Komisija pakartojo esanti pasirengusi aptarti klausimą dėl neformalios kontaktinės grupės teisinės valstybės klausimais;
- G. kadangi kai kurių valstybių narių vyriausybės, deja, nerado laiko pasikeisti nuomonėmis Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupėje ir neatsakė į jos rašytinius klausimus bei nesusitiko su jos nariais šiems lankantis valstybėse narėse; kadangi vis dėlto kitos valstybės narės, prisiimdamos bendrą atsakomybę už ES vertybių apsaugą, dalyvavo Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupės sesijose, atsakė į klausimus ir priėmė besilankančius jos narius;

Teisingumo ir baudžiamojo persekiojimo sistemos

1. pakartoja, kad nepriklausomos teisminės institucijos yra teisinės valstybės pagrindas, nes jos yra veiksmingos teisinės gynybos prielaida teisės aktų, teisių, laisvių ir demokratinių principų ribojimo ar pažeidimo atvejais; pabrėžia, kad nepriklausomos ir veiksmingos teisminės institucijos yra itin svarbios ne tik siekiant valstybėse narėse ir Sąjungoje išsaugoti teisės viršenybę ir demokratiją, bet ir įgyvendinant ES teisę, atsižvelgiant į tai, kad Komisija, siekdama užtikrinti ES teisės vykdymą, remiasi nacionalinėmis teisminėmis institucijomis; pabrėžia abipusio pasitikėjimo svarbą ir kartu akcentuoja, kad Komisija negali ignoruoti kai kurių valstybių narių nacionalinių teisminių institucijų trūkumų arba daryti prielaidą, kad jos visos yra pajėgios užtikrinti veiksmingą teisminę teisių gynybą; susirūpinęs pažymi, kad nors kai kurios teismų sistemos gali formaliai atrodyti tvirtos ir patenkinamos, kai kuriais atvejais jos nėra apsaugotos nuo valstybės užvaldymo, politinio kišimosi ar nepotizmo; supranta, kad tai sunku nustatyti paprasčiausiai vertinant formalias struktūras; todėl primygtinai ragina Komisiją atlikti išsamesnę kokybinę analizę, įskaitant kontekstinius elementus, visų pirma ilgalaikio įgyvendinimo atžvilgiu;
2. pažymi, kad Komisija yra nustačiusi didelių ES valstybių narių teismų nepriklausomumo ir apsaugos priemonių skirtumų; pažymi, kad ataskaitoje minima keletas teigiamų iniciatyvų ir vykstančių pokyčių, susijusių su teismų tarybomis, visų pirma Liuksemburge, Nyderlanduose, Portugalijoje, Italijoje, Švedijoje, Suomijoje ir Vengrijoje³⁶; pažymi, kad Komisija nustatė, jog Lenkijoje, Slovakijoje, Bulgarijoje, Ispanijoje ir Kipre vis dar turi būti sprendžiami susirūpinimą keliantys klausimai dėl teismų tarybų; susirūpinęs pažymi, kad drausminės procedūros gali būti pasitelkiamos kaip priemonė teismų nepriklausomumui apriboti, kaip yra Lenkijoje ir Bulgarijoje; pažymi, kad Komisija galiausiai kreipėsi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (ES Teisingumo Teismas) dėl Lenkijos Konstitucinio Teismo padarytų ES teisės pažeidimų;
3. pažymi, kad Komisija nustatė, jog nors kai kurios valstybės narės, įskaitant Suomiją, Austriją, Slovėniją, Kiprą, Švediją ir Vengriją, ėmėsi iniciatyvų, kuriomis siekiama gerinti teisėjų skyrimo procesą ir aukštesniosios grandies teismų veikimą, arba tokias iniciatyvas paskelbė, Maltoje, Graikijoje, Lietuvoje, Latvijoje ir Airijoje tebėra problemų skiriant aukšto lygio teisėjus; pabrėžia, kad Komisija nustatė, jog Lenkijoje išlieka didelis susirūpinimas dėl anksčiau paskirtų Aukščiausiojo Teismo teisėjų, įskaitant jo pirmąjį pirmininką, ir dėl to, kad iki šiol neįgyvendintas ES Teisingumo Teismo prejudicinis sprendimas dėl teisėjų skyrimo į Išimtinės kontrolės rūmus; pažymi, kad Komisija nustatė, jog Slovakijoje nustatyta teisėjų baudžiamoji atsakomybė už piktnaudžiavimą teise priimančiam teismo sprendimą ir toliau kelia susirūpinimą, nes tai daro neigiamą psichologinį poveikį teisėjams ir užkrauna našta tyrimo institucijoms; pabrėžia, kad Vengrijoje išlieka didelis susirūpinimas dėl teismų nepriklausomumo, įskaitant kliūtis pateikti prašymus priimti prejudicinį sprendimą, bylų paskirstymo Aukščiausiajame Teisme (Kúria) problemas ir netinkamą Aukščiausiojo Teismo pirmininko skyrimo sistemą, – visa tai prieštarauja Komisijos orientyrams;
4. pabrėžia, kad teisminėms institucijoms turėtų būti skirta pakankamai priemonių, kad jos būtų išties prieinamos ir galėtų piliečiams užtikrinti veiksmingą teisinę gynybą; pažymi, kad Komisija nustatė, jog didesni ištekliai teisminėms institucijoms ir kitos priemonės, kurių ėmėsi Malta, Kipras ir Graikija, dar nepadėjo sutrumpinti bylų nagrinėjimo

---

³⁶ Hungarian Helsinki Committee, *Fundamental deficiencies of the Hungarian judicial reform*, 31 October 2023.

trukmės, o didėjantis neišnagrinėtų bylų skaičius išlieka didelė problema; nors Kroatijoje, Italijoje ir Portugalijoje buvo imtasi tam tikrų tinkamų veiksmų, šių reformų veiksmingumas dar nėra aiškus; pažymi, kad Komisija yra paraginusi Vokietiją užtikrinti, kad teisingumo sistemai būtų skiriami atitinkami ištekliai, įskaitant teisėjų atlyginimo dydį, atsižvelgiant į Europos standartus dėl išteklių ir užmokesčio teisingumo sistemai; ragina Vokietiją tęsti „Susitarimą dėl teisinės valstybės“ ir užtikrinti pakankamai išteklių teisingumo sistemai padidinant teisėjų skaičių, kad būtų sustiprinta federalinė teisingumo sistema; pripažįsta, kad Komisija nustatė tam tikrą pažangą įgyvendinant 2022 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateiktą rekomendaciją dėl teisingumo sistemos veiksmingumo, be kita ko, Maltoje ir Ispanijoje;

5. palankiai vertina finansavimą pagal Teisingumo programą siekiant remti teisminių bendradarbiavimų civilinėse ir baudžiamosiose bylose ir prisidėti prie tolesnio Europos teisingumo plėtojimo;
6. mano, kad siekiant užtikrinti veiksmingą piliečių teisę kreiptis į teismą, valstybės narės turėtų labiau stengtis teikti nemokamą arba įperkamą teisinę pagalbą, visų pirma jos neįperkantiems asmenims, ir turėtų sudaryti dar palankesnes sąlygas gauti advokato paslaugas; pažymi, jog Komisija nustatė, kad Ispanijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Bulgarijoje, Maltoje ir Lietuvoje stengiamasi spręsti problemas, susijusias su teise kreiptis į teismą ir gauti teisinę pagalbą, bet susirūpinimą vis dar kelia padėtis Airijoje, Danijoje, Liuksemburge ir Vengrijoje; taip pat pažymi, kad Komisija nustatė, jog keliose valstybėse narėse, įskaitant Ispaniją, Prancūziją, Suomiją, Bulgariją ir Malta, įgyvendinami veiksmai siekiant užtikrinti galimybę gauti advokato paslaugas, o kitose valstybėse narėse, kaip Lietuva, Airija, Danija, Liuksemburgas ir Vengrija, dar reikia gerinti padėtį; atsižvelgdamas į tai ragina Komisiją į kitą teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti ES teisinės pagalbos civilinėse ir baudžiamosiose bylose *acquis*, pavyzdžiui, 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyvos 2002/8/EB³⁷, numatančios teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles, nes iš ES Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad vis dar kyla klausimų dėl jos aiškinimo;
7. pabrėžia svarbų teismų tarybų vaidmenį saugant teismų nepriklausomumą; mano, kad būtina įvertinti reformas, kurios šiuo metu priimamos įvairiose valstybėse narėse, ir ragina pritaikyti šių įstaigų sudėtį ir veikimą prie Komisijos ir Europos Tarybos nustatytų standartų, kuriems pritarė ES Teisingumo Teismas;
8. pažymi, kad prokuratūra yra vienas esminių elementų, užtikrinančių, kad teisminės institucijos galėtų kovoti su nusikalstamumu ir korupcija; pabrėžia, kad svarbu garantuoti prokuratūrų savarankiškumą ir atskaitomybę; pabrėžia kad būtina įdiegti apsaugos priemonės, kurios padėtų išsaugoti prokuratūrų savarankiškumą ir atskaitomybę, be kita ko, užtikrinti, kad jos nepatirtų politinio spaudimo, visų pirma iš vyriausybės;
9. ragina visas valstybes nares, vadovaujantis Kovos su korupcija valstybių grupės (GRECO) rekomendacijomis ir atsižvelgiant į tokius kodeksus, taikomus Europos Žmogaus Teisių Teisme (EŽTT) ir ES Teisingumo Teisme, priimti teisėjų elgesio kodeksą, sukurti nepriklausomus mechanizmus įtariamiesiems elgesio kodekso ir kitų

---

³⁷ OL L 26, 2003 1 31, p. 41.

teisės aktų pažeidimams tirti, gerinti informacijos atskleidimą ir skaidrumą interesų konflikto ir teismų gaunamų dovanų atvejais, spręsti „sukamųjų durų“ reiškinio problemą ir reikalauti, kad teisėjai viešai paaiškintų savo sprendimus dėl nusišalinimo;

10. reiškia susirūpinimą dėl didelių personalo permainų ir paskelbtų esminių Slovakijos policijos ir kitų nepriklausomų demokratiškos institucijų struktūrinių ir organizacinių pokyčių, be kita ko, susijusių su Slovakijos nacionalinės kriminalinės agentūros (NAKA) tyrėjais, atliekančiais tyrimą sunkių nusikaltimų ir aukšto lygmens korupcijos bylose, kurie kelia abejonių dėl tokių pakeitimų motyvų; reiškia didelį susirūpinimą dėl Slovakijos vyriausybės nepagrįstai taikomos pagreitinotos teisėkūros procedūros, visų pirma atsižvelgiant į pasiūlytus baudžiamojo kodekso pakeitimus ir specialiosios prokuratūros panaikinimą, nes tai kelia grėsmę teismo proceso vientisumui, trukdo ES kovoti su sukčiavimu ir kelia pavojų Europos Sąjungos finansinių interesų apsaugai bei Slovakijos aplinkai; ragina Slovakijos vyriausybę persvarstyti šiuos pakeitimus atsižvelgiant į pasekmes, kurias jie gali sukelti teisinės valstybės principui, Sąjungos finansiniams interesams ir ES kovos su korupcija sistemai; primena, kad kiekvienoje baudžiamosios teisės reformoje turi būti numatytos pakankamos ir tinkamos apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad naujos ir esamos baudžiamosios bylos, visų pirma susijusios su aukšto lygio korupcija, būtų toliau veiksmingai nagrinėjamos, taip pat garantuoti teismų nepriklausomumą ir prokuratūros savarankiškumą laikantis Komisijos rekomendacijų vėlesnėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose; reiškia susirūpinimą dėl to, kad persikirsčius specialiojo prokuroro bylas gali atsirasti didelių vėlavimų, o kai kurios bylos gali būti nutrauktos dėl suėjusių senaties terminų;
11. atkreipia dėmesį į Ispanijos vyriausybės veiksmus, susijusius su jos įgaliojimų pradžia, įskaitant būsimą amnestijos įstatymo priėmimą; pripažįsta įvairių suinteresuotųjų subjektų, įskaitant teisėjų, prokurorų, teisininkų, akademinės bendruomenės, pilietinės visuomenės ir plačiosios visuomenės asociacijas, klausimus, nuomones ir išreikštą susirūpinimą; pažymi, kad Komisija taip pat raštu kreipėsi į Ispanijos vyriausybę prašydama pateikti paaiškinimus; pabrėžia, kad tai sudaro pagrindą atlikti nepriklausomą vertinimą; atsižvelgdamas į tai, ragina Ispanijos vyriausybę užtikrinti visišką šio amnestijos įstatymo skaidrumą Europos institucijoms ir pažymi, kad Ispanijos Senatas yra paprašęs Venecijos komisijos pateikti nuomonę dėl jo konstitucingumo ir atitikties Europos taisyklėms ir standartams; taip pat apgailėstauja dėl ilgą laiką nesprenžiamos teismų tarybos padėties, dėl kurios Komisija savo teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateikė konkrečias rekomendacijas Ispanijos valdžios institucijoms;

Korupcija

12. pakartoja, kad korupcija kelia didelę grėsmę teisei valstybei ir ypač stipriai kenkia pasitikėjimui demokratija ir lygybei prieš įstatymą; ragina valstybes nares ir Komisiją dėti daugiau pastangų siekiant išnaikinti korupciją;
13. pabrėžia, kad „Eurobarometro“ 2022 metais atliktų apklausų dėl korupcijos rezultatai rodo, jog korupcija tebekelia didelį susirūpinimą ES piliečiams ir įmonėms, ir didelė dalis Europos gyventojų mano, kad korupcija yra plačiai paplitusi jų šalyje (68 proc.) ir kad korupcijos lygis padidėjo (41 proc.); palankiai vertina tai, kad visos valstybės narės jau yra parengusios kovos su korupcija strategijas, o šios yra reguliariai vertinamos ir

peržiūrimos; primena, kad siekiant išnaikinti korupcinę praktiką reikia ne tik patikimos teisinės bazės, bet ir veiksmingo įgyvendinimo ir kad tokios praktikos prevencijai taip pat reikalingos skaidrios ir atskaitingos valdymo bei sąžiningumo užtikrinimo sistemos;

14. apgailestauja, kad, nepaisant to, jog visos valstybės narės taiko kovos su korupcija strategijas, korupcijos suvokimas visoje ES labai skiriasi: Danija, Suomija, Švedija ir Nyderlandai yra tarp mažiausiai korumpuotų, o suvokiamas korupcijos lygis Bulgarijoje, Maltoje, Vengrijoje, Graikijoje ir Slovėnijoje kelia susirūpinimą²⁹; be to, su susirūpinimu pažymi, kad Komisija nustatė, jog kai kurios valstybės narės, pavyzdžiui, Bulgarija, Malta, Vengrija, Graikija ir Slovėnija, dar nėra pasiekusios reikšmingų rezultatų tiriant aukšto lygio korupcijos bylas ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą bei galiausiai priimant galutinius apkaltinamuosius nuosprendžius, kurie turi atgrasomąjį poveikį; pažymi, kad neseniai GRECO paskelbtoje ataskaitoje dėl Kipro pažymima, jog kovos su korupcija teisės aktai praktiškai nėra veiksmingi, ir atkreipiamas dėmesys į specifinę riziką teisėsaugos srityje³⁸;
15. pabrėžia, kad valstybių narių vyriausybės ir ES pareigūnai, politikai, renkami atstovai ir lyderiai turėtų rodyti pavyzdį susilaikydami nuo bet kokios korupcinės praktikos ir kad vyriausybė ar politikai neturėtų kištis į korupcijos tyrimus; ragina Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupę įgyvendinti Parlamento rezoliucijas dėl teisinės valstybės principo, siekiant padėti kovoti su korupcijos nebaudžiamumu; atkreipia dėmesį į tai, kad, kaip matyti iš „Katargeito“ skandalo, ES pareigūnai, politikai, renkami atstovai ir lyderiai taip pat gali būti susiję su korupcija; todėl dar kartą reikalauja, kad į metinę ataskaitą apimtų ir ES institucijas; dar kartą ragina Komisiją kuo greičiau užbaigti derybas dėl visavertės ES narystės GRECO;
16. pabrėžia, kad pranešdami apie korupcijos atvejus, visų pirma informavimo apie pažeidimą atvejais, piliečiai ir įmonės turėtų jaustis saugūs; pažymi, kad Komisija nustatė, jog informavimui apie pažeidimą vis dar kyla didelių kliūčių visoje ES, nors kai kuriose valstybėse narėse, pavyzdžiui, Slovakijoje, Kipre, Danijoje ir Maltoje, imtasi veiksmų siekiant pagerinti šią padėtį; ragina Slovakijos vyriausybę paisyti ES pranešėjų apsaugos direktyvoje³⁹ įtvirtintus privalomuosius principus ir persvarstyti pasiūlytus pranešėjų apsaugos Slovakijoje pakeitimus; pareiškia esantis ypač sunerimęs dėl to, kad pranešėjams taikoma apsauga panaikinama atgaline data, todėl kyla teisinis netikrumas; pažymi, kad pranešėjų biuras atkreipė Komisijos dėmesį į šias problemas;
17. smerkia tai, kad Malta toliau vykdo pilietybės suteikimo investuotojams programą, kuri kelia didelę korupcijos ir kitų nusikaltimų riziką, ypač atsižvelgiant į veiksmus, kurių ėmėsi kelios kitos valstybės narės, siekdamos užtikrinti, kad pilietybės suteikimo investuotojams programos būtų panaikintos; atkreipia dėmesį į tai, kad ES Teisingumo Teisme tebevyksta byla dėl Komisijos pareikšto ieškinio Maltai dėl jos pilietybės suteikimo investuotojams programos, ir dar kartą patvirtina savo poziciją, kad Komisija turėtų pasinaudoti savo prerogatyva siūlyti teisės aktus ir inicijuoti ES teisės aktais nustatytą visų pilietybės suteikimo investuotojams programų draudimą ES;

---

³⁸ GRECO, *Fifth evaluation round, preventing corruption and promoting integrity in the central governments (top executive functions) and law enforcement agencies - Evaluation report Cyprus*, 2 October 2023.

³⁹ 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (OL L 305, 2019 11 26, p. 17).

18. pripažįsta, kad Europos prokuratūrai tenka svarbus vaidmuo užtikrinant teisinės valstybės apsaugą ir kovojant su korupcija Sąjungoje ir ragina Komisiją tolesnėse ataskaitose atidžiai stebėti valstybių narių bendradarbiavimo su Europos prokuratūra lygį; ragina valstybes nares, kurios dar nedalyvauja Europos prokuratūros veikloje, tai padaryti; mano, kad narystė Europos prokuratūroje turėtų būti išankstinė ES lėšų gavimo sąlyga; pakartoja savo raginimą išplėsti Europos prokuratūros įgaliojimus;
19. mano, kad Europos Sąjungos įstaigos – Europolas, Eurojustas, Europos Audito Rūmai, Europos prokuratūra ir Kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) – turėtų gerinti tarpusavio bendradarbiavimą, kad būtų užkirstas kelias korupcijai tiek ES valstybėse narėse, tiek ES institucijose; atsižvelgdamas į tai, taip pat ragina įsteigti veiksmingą ES etikos organą;
20. pažymi, kad korupcijos apraiškų gali būti nacionalinėse institucijose, įskaitant teismines institucijas ir policijos tarnybas, – institucijose, kurios pačios turi su ja kovoti; todėl tebėra susirūpinęs dėl to, kad, kaip nustatyta atliekant nepriklausomą viešą tyrimą dėl Daphne Caruanos Galizios nužudymo, pažanga aukščiausiu lygmeniu išgyvendinant nebaudžiamumo kultūrą Maltoje buvo lėta ir nedidelė; mano, kad tokioms ES įstaigoms kaip Europolas tenka svarbus vaidmuo tiriant korupciją ir renkant įrodymus, tačiau reikalavimas, kad Europolo dalyvavimas būtų patvirtintas nacionaliniu lygmeniu, yra kliūtis; ragina sustiprinti Europolo įgaliojimus, kad jis galėtų tirti pirmiau nurodytus korupcijos atvejus; pabrėžia, kad svarbu ES lygmeniu užtikrinti Europolo vykdomą priežiūrą, stiprinti ES nepriklausomus atskaitomybės mechanizmus, įstaigas ir agentūras ir tobulinti Europolo veiklos demokratinę priežiūrą, įskaitant Jungtinės parlamentinės kontrolės grupės vykdomą sistemingą visos agentūros veiklos ir jos įgaliojimų laikymosi vertinimą, taip pat pareigą imtis tolesnių veiksmų, susijusių su šiai agentūrai pateiktomis Parlamento rekomendacijomis;
21. palankiai vertina Komisijos pasiūlymus dėl kovos su korupcija, kuriais reaguojama į Parlamento raginimus stiprinti kovą su korupcija; pažymi, kad Komisija ketina integruoti korupcijos prevenciją į ES politikos ir programų rengimo procesą ir aktyviai remti valstybių narių pastangas įgyvendinti patikimą kovos su korupcija politiką bei teisės aktus; palankiai vertina norą spręsti tarpvalstybinio korupcijos aspekto klausimą kriminalizuojant korupcinius nusikaltimus ir suderinant bausmes visoje ES;
22. pabrėžia, kad korupcija ir pinigų plovimas yra glaudžiai susiję ir kad pinigų plovimas yra vienas svarbiausių organizuotam nusikalstamumui būdingos neteisėtos veiklos veiksmų, taigi ir išpuolis prieš teisinę valstybę, kuris leidžia nusikaltimus padariusiems asmenims nusikalstamu būdu gautas pajamas perkelti į teisėtą ekonomiką; žino, kad su ES biudžetu susijęs sukčiavimas taip pat gali privesti iki pinigų plovimo; dar kartą patvirtina esantis tvirtai įsitikinęs, kad tik sustiprinus ES kovos su sukčiavimu struktūrą ir didinant ES institucijų skaidrumą galima veiksmingai ir rezultatyviai užtikrinti ir stiprinti ES finansinių interesų apsaugą ir įveikti nacionalinėms sistemoms būdingas ribas, kurios yra nepakankamos siekiant kovoti su vis stipresnį tarpvalstybinį pobūdį įgaunančiais išpuoliais prieš Sąjungos finansinius interesus;

Nepriklausomos institucijos

23. pabrėžia, kad stabdžių ir atsvarų sistema gali veikti tik tada, kai konstituciniai teismai,

ombudsmenai, nacionalinės žmogaus teisių institucijos, audito įmonės, lygybės įstaigos ir visos kitos nepriklausomos institucijos gali veikti ir turi pakankamai plačius įgaliojimus, nepriklausomumą, sąžiningumą ir pakankamą finansavimą;

24. pažymi, kad Komisija nustatė, jog su ombudsmenais, nacionalinėmis žmogaus teisių institucijomis, lygybės įstaigomis ir kitomis nepriklausomomis institucijomis susijusi padėtis įvairiose valstybėse narėse stipriai skiriasi, kai kurie pokyčiai vyksta tinkama linkme Kipre, Slovakijoje, Liuksemburge, Portugalijoje, Slovėnijoje ir Lenkijoje, tačiau tebėra problemų Lietuvoje, Vengrijoje ir Kroatijoje; Italijoje, Čekijoje, Maltoje ir Rumunijoje vis dar nėra įsteigta nacionalinė žmogaus teisių institucija pagal Jungtinių Tautų Paryžiaus principus, įvairiose nepriklausomose institucijose Bulgarijoje, Ispanijoje ir Austrijoje vėluojama paskirti pareigūnus, o Lenkijoje kyla pavojus veiksmingam Aukščiausiosios audito tarnybos veikimui; su dideliu susirūpinimu atkreipia dėmesį į pastarojo meto įvykius Graikijoje, kur tokios nepriklausomos institucijos kaip Graikijos ryšių saugumo ir privatumo institucija (ADAE) ir Graikijos duomenų apsaugos institucija patiria vis didesnę spaudimą dėl savo darbo, susijusio su neteisėtu šnipinėjimo programų naudojimu, o Graikijos Parlamentas neseniai skubiai pakeitė ADAE valdybos narius kitais neabejotinai dėl to, kad ADAE priėmė sprendimą skirti baudą Graikijos žvalgybos agentūrai;

Žiniasklaidos pliuralizmas ir žiniasklaidos laisvė

25. pabrėžia, kad be žiniasklaidos pliuralizmo ir žiniasklaidos laisvės negali egzistuoti demokratinis gyvenimas ir teisinė valstybė;
26. mano, kad žiniasklaidos nuosavybės skaidrumas yra mažiausia, ko reikia žiniasklaidos pliuralizmui išsaugoti; pažymi, kad Komisija nustatė, jog nuo tada, kai buvo paskelbta 2022 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, Graikijoje, Liuksemburge ir Švedijoje buvo priimti nauji teisės aktai, kuriais didinamas žiniasklaidos nuosavybės skaidrumas arba gerinamas viešas žiniasklaidos priemonių nuosavybės informacijos prieinamumas, o Kipre tokie teisės aktai buvo sugriežtinti; pažymi, kad Bulgarijoje, Čekijoje ir Prancūzijoje pokyčių dar laukiama; ragina Europos institucijas pagaliau priimti bei įgyvendinti tvirtą ir plataus užmojo Žiniasklaidos laisvės aktą, kad būtų užtikrintas žiniasklaidos nuosavybės teisės aktų suderinimas ES lygmeniu;
27. pažymi, kad Komisija nustatė, jog apsaugos priemonės žiniasklaidos reguliavimo institucijoms teikia nepakankamai apsaugą nuo netinkamos politinės įtakos, pavyzdžiui, Vengrijoje, Slovėnijoje ir Lenkijoje, o valdžios institucijoms trūksta išteklių, visų pirma Graikijoje ir Rumunijoje; ragina Komisiją imtis visų būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas veiksmingas Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos⁴⁰ 30 straipsnio, kuriame įtvirtintas reikalavimas nustatyti apsaugos priemonės nacionalinių reguliavimo institucijų nepriklausomumui užtikrinti, įgyvendinimas;
28. pabrėžia visuomeninės žiniasklaidos redakcinės nepriklausomybės svarbą ir visų valstybių narių pareigą ją gerbti; pabrėžia, kad reikia nustatyti apsaugos nuo vidinio ir išorinio kišimosi priemones; mano, kad visuomeninė žiniasklaida turėtų būti apsaugota

⁴⁰ 2010 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva) (OL L 95, 2010 4 15, p. 1).

nuo politinio spaudimo, įskaitant nepagrįstą atleidimą iš darbo, ir kad ši apsauga turėtų būti įgyvendinta siekiant užtikrinti redakcinių sprendimų laisvę; pažymi, kad, Komisija nustatė, jog Liuksemburgas, Slovėnija, Vokietija, Estija, Slovakija ir Čekija ėmėsi iniciatyvų teisinėms garantijoms ar biudžeto priemonėms sustiprinti, kad būtų padidintas nacionalinių visuomeninių transliuotojų nepriklausomumas, o Kipre, Airijoje ir Švedijoje taip pat diskutuojama dėl reformų, tačiau su tuo susijusių priemonių nėra Rumunijoje, Maltoje, Lenkijoje ir Vengrijoje; pažymi, kad naujausioje Žiniasklaidos pliuralizmo observatorijos ataskaitoje redakcinio nepriklausomumo ir politinės nepriklausomybės rizika Maltoje įvertinta kaip didelė, o bendros rizikos žiniasklaidos pliuralizmui šalyje įvertis pakeistas iš vidutinės į didelę;

29. su nerimu atkreipia dėmesį į planuojamą pagrindinio šalies visuomeninio transliuotojo – Slovakijos radijo ir televizijos (RTVS) restruktūrizaciją; pažymi, kad svarbu išlaikyti laisvą ir nepriklausomą žiniasklaidą, kuri yra demokratinės visuomenės pagrindas; apgailestauja dėl Slovakijos ministro pirmininko ir kelių vyriausybės pareigūnų sprendimo sustabdyti bendravimą su pagrindinėmis žiniasklaidos priemonėmis ir pripažįsta, kad tai yra didelė kliūtis visuomenės teisei gauti tinkamą vyriausybės informaciją; pažymi, kad tokie veiksmai apriboja žiniasklaidos laisvę ir skaidrumą ir prisideda prie manipuliatyvios dezinformacijos sklaidos viešojoje erdvėje;
30. ragina Tarybą ir Komisiją skirti pakankamą finansavimą nepriklausomai ir visos Europos mastu kokybiškai žurnalistikai nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis;

Žurnalistų apsauga

31. primena, kad nepriklausoma žurnalistika, kuri yra esminės stabdžių ir atsvarų sistemos dalis ir viešosios kontrolės elementas, yra vienas esminių demokratinės teisinės valstybės elementų; reiškia susirūpinimą dėl kelių vyriausybių ir galingų ekonomikos subjektų tyčinių bandymų nutildyti pažeidimus atskleidžiančius žurnalistus; pabrėžia, kad neteisėtas kišimasis ir spaudimas, baimė ir savicenzūra turi atgrasomąjį poveikį žurnalistų žodžio laisvei;
32. apgailestauja dėl nerimą keliančių tendencijų, susijusių su žurnalistų saugumo padėtimi keliose valstybėse narėse; pažymi, kad nuo 2015 metų Europos Tarybos platformoje, skirtoje žurnalistikos apsaugai ir žurnalistų saugumui skatinti, užregistruota daugiau kaip 1 600 pranešimų apie grėsmę; apgailestauja dėl žurnalistų bauginimo rinkimų kampanijų metu, kaip neseniai įvyko per rinkimus Slovakijoje; apgailestauja, kad po Daphne Caruanos Galizios nužudymo Maltai nepavyko pagerinti žurnalistų darbo sąlygų, be kita ko, veiksmingai įgyvendinti visų 2021 m. liepos 29 d. viešojo tyrimo ataskaitoje išdėstytų rekomendacijų; ragina Slovakijos vyriausybės pareigūnus susilaikyti nuo žodinių išpuolių prieš asmenis; pabrėžia, kad valstybės ir vyriausybės pareigūnai privalo tarnauti visiems piliečiams, visų pirma šalyje, kur praeityje padaryta neapykantos nusikaltimų ir nužudyta žurnalistų;
33. yra sunerimęs dėl nuolatinio strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP) reiškinių visoje Europos Sąjungoje; ragina valstybes nares įgyvendinti Komisijos rekomendaciją (ES) 2022/758⁴¹ ir priimti nacionalines apsaugos nuo SLAPP priemones,

---

⁴¹ 2022 m. balandžio 27 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2022/758 dėl žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų,

kuriomis siekiama visuomenės gyvenime dalyvaujančius žurnalistus ir žmogaus teisių gynėjus apsaugoti nuo akivaizdžiai nepagrįsto ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo proceso; pabrėžia, kad tai galima atlikti panaikinant laisvės atėmimo bausmes už garbės ir orumo įžeidimą, jį dekriminalizuojant ir bylas dėl jo verčiau nagrinėjant civilinio arba administracinio proceso tvarka; palankiai vertina ES teisėkūros institucijų politinį susitarimą dėl apsaugos nuo SLAPP direktyvos⁴²; ragina Komisiją išnagrinėti galimybę pasiūlyti papildomų teisės aktų, kurie būtų taikomi visoms SLAPP byloms, įskaitant nacionalines bylas; apgailestauja, kad, nepaisant įvairių tarptautinių organizacijų išreikšto susirūpinimo, laikoma, kad Maltos siūlomų apsaugos nuo SLAPP nuostatos nėra pakankamos žurnalistų darbui apsaugoti⁴³; pakartoja savo raginimą kai kuriems Maltos politikams, įskaitant buvusį Maltos ministrą pirmininką, atsiimti ieškinius bylose dėl šmeižimo, į kurias kaip teisių perėmėjai buvo įtraukti Daphne Caruanos Galizios įpėdiniai ir kurios praėjus keleriems metams nuo jos nužudymo dar nėra baigtos;

34. ragina Graikijos vyriausybę spręsti rimtas problemas, kurias nustatė Reagavimo į grėsmes žiniasklaidos laisvei mechanizmas – aljansas, sekantis bei stebintis spaudos ir žiniasklaidos laisvės pažeidimus, visų pirma susijusius su savavališku sekimu, nebaudžiamumu ar nusikaltimais prieš žurnalistus, SLAPP, žiniasklaidos nepriklausomumu ir pliuralizmu, ir reaguojantis į tuos pažeidimus⁴⁴; su dideliu susirūpinimu atkreipia dėmesį į pastarojo meto atvejį, kai Prancūzijos valdžios institucijos sulaikė žurnalistę siekdami atskleisti jos šaltinius, taip pat į neteisėtą Nyderlandų žurnalisto, dirbančio žinių portale „De Correspondent“, pokalbių pasiklausymą;
35. griežtai smerkia tai, kad Giorgoso Karaivazo nužudymo tyrime nepadaryta apčiuopiamos pažangos; pažymi, kad du nužudymu įtariami asmenys buvo suimti praėjus daugiau nei dvejiems metams nuo nužudymo remiantis įrodymais, kurie, atrodo, buvo prieinami policijai visą laiką; mano, kad nužudymo organizatorius vis dar nenustatytas; pažymi, kad Giorgos Karaivaz, kaip ir Daphne Caruana Galizia ir Ján Kuciak, tyrė korupciją ir nusikaltimus ir galėjo įgyti priešų tarp aukšto rango pareigūnų, be kita ko, politiniuose sluoksniuose; atkreipia dėmesį į tai, kad įtariamasis Daphne Caruanos Galizios nužudymo organizatorius vis dar nėra nuteistas ir valdžios institucijos dar vis tinkamai neišnagrinėjo visų korupcijos ir nusikaltimų, kuriuos ji tyrė, atvejų;
36. smerkia neteisėtą žurnalistų sekimą, ypač naudojant šnipinėjimo programas; yra nusivylęs dėl Komisijos atsisakymo įgyvendinti visas programos „Pegasus“ specialiojo tyrimo komiteto rekomendacijas ir tai laiko neveikimu; dar kartą ragina Komisiją įvertinti, ar Kipras, Graikija, Vengrija, Lenkija ir Ispanija iki termino pabaigos, t. y. iki 2023 m. lapkričio 30 d., įvykdė rekomendacijoje išdėstytas konkrečias sąlygas; atkreipia dėmesį į tai, kad nė vienu iš daugelio atvejų, kai šnipinėjimo programos buvo neteisėtai

---

užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo) (OL L 138, 2022 5 17, p. 30).

⁴² Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl asmenų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo) (COM(2022)0177).

⁴³ Europos Tarybos žmogaus teisių komisarės 2023 m. rugsėjo 26 d. laiškas Maltos parlamento pirmininkui.

⁴⁴ International Press Institute, *Murdered, surveilled and sued: decisive action needed to protect journalists and salvage press freedom in Greece*, 27 September 2023.

naudojamos prieš žurnalistus, aktyvistus, politikus, teisininkus ir kitus politinius taikinius, nebuvo įvykdytas teisingumas; taigi daro išvadą, kad, priešingai, nei mano Komisija, daugelis nacionalinių valdžios institucijų nenori ir negali spręsti šio klausimo, todėl aukos lieka be veiksmingos teisinės gynybos, o demokratija nėra apsaugota; yra labai susirūpinęs dėl to, kad neteisėto šnipinėjimo programų naudojimo nebaudžiamumas turi atgrasomąjį poveikį žurnalistams ir jų šaltiniams; pabrėžia, kad neteisėtas nacionalinių vyriausybių naudojimas šnipinėjimo programomis tiesiogiai ir netiesiogiai daro poveikį sąžiningam sprendimų priėmimui, taigi kenkia Europos Sąjungos demokratijai, ir pabrėžia, kad būtina užtikrinti didesnę sekimo pramonės skaidrumą ir teisinę atskaitomybę;

37. primena, kad prekyba šnipinėjimo programomis ir jų naudojimas turi būti griežtai reglamentuojami, kad šnipinėjimo programų naudojimas valstybėse narėse turi būti proporcingas ir neturi būti savavališkas, o sekimas turi būti sankcionuojamas tik griežtai ir iš anksto nustatytomis aplinkybėmis; mano, kad veiksmingi *ex ante* mechanizmai, kuriais užtikrinama teisminė priežiūra, yra itin svarbūs siekiant apsaugoti asmens laisves; dar kartą patvirtina, kad nevaržomos galimybės vykdyti sekimą sankcionavimas neturi kelti pavojaus asmens teisėms; pabrėžia, kad teisminių institucijų gebėjimas vykdyti prasmingą ir veiksmingą *ex post* priežiūrą, susijusią su prašymais sankcionuoti sekimą nacionalinio saugumo tikslais, taip pat yra svarbus siekiant užtikrinti, kad būtų galima ginčyti atvejus, kai vyriausybės šnipinėjimo programas naudoja neproporcingai;
38. pabrėžia, kad neteisėto šnipinėjimo programų naudojimo poveikis yra daug didesnis valstybėse narėse, kuriose valdžios institucijos, kurioms paprastai būtų pavesta atlikti tyrimą ir užtikrinti žalos atlyginimą asmenims, kurių atžvilgiu buvo vykdomas sekimas, yra uzurpuotos valstybės, ir tais atvejais, kai yra kilusi teisinės valstybės krizė ir gresia pavojus teisminių institucijų nepriklausomumui, pasikliauti tokiomis nacionalinėmis valdžios institucijomis negalima; todėl ragina Komisiją teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje nustatyti specialią konkrečioms šalims skirtą stebėseną ir rekomendacijas, susijusias su neteisėtu šnipinėjimo programų naudojimu valstybėse narėse, įvertinant valstybės institucijų gebėjimą reaguoti į žalos atlyginimą asmenims, į kuriuos buvo nusitaikyta;

Skaidrumas ir galimybė susipažinti su informacija

39. apgailestauja dėl nuolatinių sunkumų, su kuriais daugelyje valstybių narių susiduria daugelis piliečių, žurnalistų ir parlamentų narių, siekdami gauti informaciją ir susipažinti su dokumentais; pabrėžia, kad pernelyg dažnai valdžios institucijos sąmoningai trukdo susipažinti su informacija ir dokumentais, pavyzdžiui, neproporcingai vilkindamos sprendimų priėmimą arba tik dirbtinai suteikdamos prieigą tikrai prie dalies informacijos; atkreipia dėmesį, kad Komisija nustatė, jog kelios valstybės narės, kaip Čekija, Lietuva ir Slovakija, ėmėsi iniciatyvų siekdamas geriau reguliuoti galimybę susipažinti su informacija, o kai kurios kitos, pavyzdžiui, Vokietija, Ispanija, Kroatija, Liuksemburgas ir Vengrija, deda pastangas siekdamas patobulinti šioje srityje; vis dėlto pažymi, kad kai kurios valstybės narės, kaip antai Malta, Austrija ir Suomija, vis dar nededa visų pastangų spręsti problemas; pakartoja savo raginimą Maltos vyriausybei atsiimti skundus dėl „The Shift News“ pateiktų prašymų suteikti informaciją;

40. ragina ES institucijas rodyti pavyzdinį elgesį dėl galimybės susipažinti su informacija ir dokumentais; šiuo atžvilgiu atkreipia dėmesį į neseniai paskelbtą Europos ombudsmenės specialiąją ataskaitą dėl laiko, per kurį Europos Komisija nagrinėjo prašymus leisti visuomenei susipažinti su dokumentais, po jos atlikto tyrimo šiuo klausimu, kuriame buvo nustatytas netinkamo administravimo atvejis, nes Komisija sistemingai ir reikšmingai vėluoja išnagrinėti kartotines paraiškas⁴⁵; ragina Komisiją kartą ir visiems laikams išspręsti šią nuolat besikartojančią problemą;
41. ragina valstybes nares reguliuoti lobistinę veiklą, pavyzdžiui, sukuriant nacionalinius privalomus skaidrumo registrus visiems politikams, vyriausybei, valdžios institucijų bei agentūrų pareigūnams ir nariams; ragina politikus, vyriausybės ir valdžios institucijų bei agentūrų pareigūnus viešai skelbti visų savo susitikimų sąrašą;

Teisinės valstybės principo ekonominis aspektas

42. ragina stiprinti teisinės valstybės principą vidaus rinkoje; pabrėžia, kad patikimos ir stabilios teisinės valstybės struktūros yra labai svarbūs ramsčiai investicijoms ir prekybai, kurie yra būtini konkurencingumui ir atitinkamai Europos Sąjungos gerovės sistemai ir darbo rinkai; apgailestauja dėl valstybių narių priemonių šioje srityje, kuriomis pažeidžiama Sąjungos teisė, pavyzdžiui, tam tikrų protekcionistinių priemonių;
43. reikalauja suintensyvinti teisinės valstybės principo ekonominio aspekto stebėseną; ragina Komisiją labiau atsižvelgti į teisinės valstybės mechanizmo ekonominį aspektą ir teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje ypatingą dėmesį skirti išplėstai ataskaitos aprėpčiai;
44. primena, kad smerkia sistemine diskriminacine, neskaidrią ir nesąžiningą praktiką prieš tam tikrą Vengrijos sektorių įmones ir ES lėšų naudojimą vyriausybės politinių sąjungininkų praturtėjimo tikslais, kuri prieštarauja ES konkurencijos ir viešųjų pirkimų taisyklėms; yra labai susirūpinęs dėl didėjančios su dabartine vyriausybe susijusių oligarchų, kurie viešai pranešė ketinantys vykdyti pirkimus šiuose sektoriuose, verslo koncentracijos, taip pat dėl veiksmų, kuriais kėsiamasi į šių įmonių konkurentus;
45. primena, kad Sutarčių taikymo srityje pagal Pagrindinių teisių chartiją draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės ir kad įsisteigimo laisvė, laisvė teikti paslaugas ir laisvas kapitalo judėjimas yra pagrindinės bendrosios rinkos laisvės; pabrėžia, kad taisyklėmis dėl reikalavimų taikyti vienodas sąlygas draudžiama atvira ir paslėpta diskriminacija dėl pilietybės arba, bendrovės atveju, dėl jos buveinės; pabrėžia, kad tinkamas konkurencijos ir viešųjų pirkimų taisyklių įgyvendinimas taip pat atitinka Vengrijos įmonių interesus;
46. ragina visas valstybes nares parodyti tarptautinei bendruomenei savo įsipareigojimą laikytis teisinės valstybės principo ir tiksliai bei nuosekliai įgyvendinti visas priimtas ES ribojamąsias priemones bei užkirsti kelią jų apėjimui; ragina Komisiją atidžiai stebėti,

---

⁴⁵ Europos ombudsmenas, *Specialusis pranešimas dėl Europos ombudsmenės strateginio tyrimo, kuriuo siekiama išsiaiškinti, per kiek laiko Europos Komisija atsako į prašymus leisti visuomenei susipažinti su dokumentais* (OI/2/2022/OAM), 2023 m. rugsėjo 18 d.

kaip tai įgyvendinama;

Pilietinės visuomenės erdvė

47. pripažįsta, kad pilietinė visuomenė ir tinkama pilietinė erdvė atlieka nepaprastai svarbų vaidmenį užtikrinant teisinės valstybės principo laikymąsi ir jį apsaugant, ir pakartoja savo raginimą skirti atskirą skyrių pilietinės visuomenės padėčiai valstybėse narėse; pažymi, kad Komisija nustatė, jog Malta, Airija, Bulgarija, Lietuva ir Vokietija yra paskelbusios arba pradėjo dėti pastangas, kad pagerintų pilietinės visuomenės sistemą, ir mano, kad pilietinė visuomenė susiduria su ypatingais sunkumais Kipre, Graikijoje, Ispanijoje, Italijoje ir Prancūzijoje, taip pat pilietinei visuomenei vis dar taikomi autoritarinio modelio dideli sisteminiai apribojimai Vengrijoje ir Lenkijoje; ragina visas valstybes nares pripažinti pilietinės visuomenės organizacijas (PVO) svarbiomis suinteresuotosiomis šalimis demokratiame gyvenime ir sukurti pilietinei visuomenei palankią aplinką;
48. ragina Komisiją, skiriant specialų finansavimą, toliau investuoti į PVO pajėgumų stiprinimą, kad jos galėtų stebėti ir pranešti apie teisinės valstybės padėtį valstybėse narėse, pavyzdžiui, per Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programą, ir užtikrinti tinkamą šiame procese dalyvaujančių PVO apsaugą; yra susirūpinęs dėl šališko finansavimo paskirstymo kai kuriose šalyse, kuris daro poveikį PVO, siekiančioms užtikrinti pažeidžiamų grupių teises arba apskritai siekiančioms tikslų, kurių vyriausybės neremia; ragina nuodugniai įvertinti šiuos klausimus visose ataskaitoje aptariamose šalyse ir pabrėžia, kad reikia parengti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, kuriomis būtų sprendžiami šie klausimai; primygtinai ragina Komisiją apsvarstyti galimybę tiesiogiai valdyti ES lėšas, siekiant užtikrinti, kad reikalavimus atitinkantys paramos gavėjai, tokie kaip PVO, įmonės ir vietos institucijos, gautų jiems skirtą ES finansavimą;
49. palankiai vertina Komisijos pasiūlymą dėl direktyvos dėl Europos tarpvalstybinių asociacijų (COM(2023)0516) ir įsipareigoja teikti pirmenybę jos priėmimui; be to, primygtinai ragina Komisiją parengti strategiją, pagal kurią visose valstybėse narėse būtų užtikrinti minimalieji PVO apsaugos standartai, kad būtų skatinama reguliavimo ir politinė aplinka, kurioje nebūtų grasinimų ir išpuolių, ir joms būtų suteikta galimybė tvariai ir nediskriminuojant naudotis ištekliais remiant ir skatinant jų dalyvavimą pilietiniame dialoge ir dalyvavimą priimant politinius sprendimus;
50. yra stipriai susirūpinęs dėl Slovakijos vyriausybės paskelbtų planų priimti teisės aktus, kurie kenktų pilietinei erdvei, be kita ko, apribojant NVO darbą ir stigmatizuojant užsienio finansavimą gaunančias organizacijas;
51. apgailestauja dėl to, kad pastaraisiais metais žmogaus teisių gynėjų padėtis ES toliau vis labiau blogėjo; ragina Komisiją ir valstybes nares imtis reikiamų priemonių, kad žmogaus teisių gynėjai galėtų dirbti be kliūčių ir saugiai;

Teisėtas policijos jėgos naudojimas laikantis teisinės valstybės principo, taip pat saviraiškos ir taikių susirinkimų laisvė

52. pabrėžia, kad teisėsaugos institucijos atlieka labai svarbų vaidmenį saugant teisinę valstybę, kuriant saugią aplinką žmonėms ir sudarant jiems galimybę naudotis

pagrindinėmis teisėmis; apgailestauja, kad, kaip nurodyta Komisijos 2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje, daugelyje valstybių narių, įskaitant Belgiją, Kiprą, Portugaliją ir Slovakiją, teisėsauga neturi pakankamai išteklių, kad galėtų veiksmingai atlikti savo užduotis, tokias kaip kova su korupcija; ragina valstybės nares užtikrinti tinkamą finansavimą, mokymą ir žmogiškuosius išteklius policijai ir kitoms teisėsaugos institucijoms;

53. pabrėžia, kad su išimtine teise naudoti jėgą turi būti elgiamasi ypač atsargiai, ir pabrėžia, kad valstybės narės privalo užtikrinti, kad policija naudotų jėgą tik tada, kai tai griežtai būtina, ir tik tiek, kiek reikia teisėtam tikslui pasiekti; primena, kad policija turi vykdyti savo užduotis laikydamasi nešališkumo ir nediskriminavimo principo; ragina valstybės nares nuodugniai iširti visus teisėsaugos pareigūnų perteklinio jėgos naudojimo ar diskriminacinio elgesio atvejus ir užtikrinti sistemingas garantijas, kad tokio piktnaudžiavimo nebus;
54. ragina valstybės nares šiuo atžvilgiu atsižvelgti į Europos Tarybos policijos etikos kodeksą; mano, kad policijos pareigūnai turėtų būti mokomi taikyti alternatyvią viešosios tvarkos palaikymo praktiką, kuri nekelia pavojaus demonstrantų ar sulaikytųjų gyvybei; ragina valstybės nares ES mastu pradėti taikyti gaires dėl skaidrios, nepriklausomos ir nuoseklios teisėsaugos pareigūnų naudojamų ginklų atrankos, testavimo ir bandymų proceso, pagrįstas Jungtinių Tautų standartais, rekomendacijomis ir pagrindiniais principais; pažymi, kad atliekant šį vertinimą prieš atranką ir naudojimą turėtų būti nustatyta atitiktis tarptautinei žmogaus teisių teisei ir standartams; ragina valstybės nares rinkti duomenis apie visus jėgos naudojimo atvejus, kad būtų galima surinkti įrodymus apie jėgos naudojimą, netinkamą naudojimą, netikėtus padarinius, sužalojimo bei mirties atvejus ir jų priežastis; yra susirūpinęs dėl to, kad teisėsaugos institucijos visoje ES naudoja perteklinę jėgą; pabrėžia, kad Prancūzijos policija yra ginkluota labiau nei dauguma kitų policijos pajėgų kitose ES šalyse; yra susirūpinęs dėl to, kad Prancūzijos teisėsaugos institucijos taip pat savavališkai sulaiko demonstrantus, o tai yra teisės į laisvę pažeidimas, nes dauguma sulaikytųjų po kelių valandų paleidžiami nepareiškus kaltinimų;
55. yra labai susirūpinęs dėl to, kad visoje ES ir toliau pranešama apie neproporcingą jėgos naudojimą prieš demonstrantus, įskaitant jų mušimą; pažymi, kad kai kurių valstybių narių teisėsaugos institucijos demonstrantų miniai kontroliuoti arba išsklaidyti vis dažniau naudoja mažiau mirtinus ginklus, todėl pastaraisiais metais buvo sunkiai sužeista daug žmonių, taigi reikia aiškių tokių ginklų naudojimo gairių;
56. mano, kad keliose ES vietose naudojimosi saviraiškos ir susirinkimų laisvėmis sąlygos kelia nerimą; pabrėžia, kad teisė laisvai rinktis į taikius susirinkimus iš principo negali būti grindžiama protesto dalyvių norimos perteikti žinios turiniu, nes teisė laisvai rinktis į taikius susirinkimus yra glaudžiai susijusi su teise į žodžio laisvę, išskyrus susirinkimus, kuriais siekiama kurstyti smurtą; primygtinai tvirtina, kad susirinkimų įstatymai ir praktika visada turėtų atitikti tarptautinius žmogaus teisių standartus dėl susirinkimų laisvės ir policijos veiksmų per demonstracijas, be kita ko, policijai turėtų būti rengiami išsamūs mokymai apie žmogaus teises; ragina valstybės nares nepriimti įstatymų ar netaikyti praktikos, kuriais būtų prevenciškai ribojama teisė taikiai rinktis arba protestuotojų veiksmai būtų iš anksto kriminalizuojami be teisminės priežiūros;

57. reiškia didelį susirūpinimą dėl daugybės atvejų, kai policijos pajėgos įvairiose valstybėse narėse naudojo perteklinę jėgą prieš tokias mažumos grupes, kaip romai; ragina valstybių narių valdžios institucijas visapusiškai ir nepriklausomai ištirti visus tokius atvejus; ypač nerimauja dėl to, kad per pastaruosius trejus metus Graikijoje buvo nužudyti trys romų kilmės jaunuoliai ir kad nebuvo atliktas išsamus šių nužudymų tyrimas;

Lygybė, nediskriminavimas ir pliuralizmas

58. pažymi, kad demokratijos ir teisinės valstybės padėties blogėjimas ir mažumų teisių pažeidimas dažnai yra neatsiejami, ir dar kartą pabrėžia, kad būsimose ataskaitose reikia visapusiško požiūrio į demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėseną; apgailestauja dėl nepakankamos pažangos mažumų apsaugos srityje visoje ES; smerkia neapykantą kurstančias kalbas, be kita ko, vyriausybės ar politinių pareigūnų kalbas, nukreiptas prieš mažumų grupes;
59. pabrėžia, kad būtina kovoti su visų rūšių diskriminacija, neapykantą kurstančia kalba ir nusikaltimais, kuriais konkrečiai taikomasi į mažumų grupes ir tautinių, etninių, kalbinių ir religinių mažumų narius; ragina Komisiją į kitą ataskaitą įtraukti šią sritį apimančią konkretų naują ramstį, kuriame būtų apžvelgiama visų formų ksenofobija, rasizmas, antisemitizmas, islamofobija, priešiškus romams, fobija LGBTIQ asmenų atžvilgiu, neapykantą kurstanti kalba ir diskriminacija visose valstybėse narėse;
60. yra sunerimęs dėl pastaruosiu metu išaugusio antisemitizmo, įskaitant smurto veiksmus, bauginimą ir viešosiose erdvėse demonstruojamus neapykantos simbolius;
61. taip pat yra susirūpinęs dėl islamofobijos lygio ES, įskaitant šmeižto kampanijas ir dezinformaciją;
62. reiškia nusivylimą dėl to, kad Komisija lėtai sprendžia klausimus, susijusius su pagrindinių teisių srities teisės aktų ir teismų praktikos nesilaikymu valstybėse narėse; primygtinai ragina Komisiją, kaip Sutarčių sergėtoją, vykdyti jai tenkančias pareigas ES žmogaus teisių srities teisės aktų vykdymo užtikrinimo srityje užuot kliaunantis tik tuo, kad ES teisės aktų taikymas bus užtikrintas patiems piliečiams kreipiantis į teismus; rekomenduoja Komisijai teisės aktų nesilaikymo atvejais visų pirma reikšti ieškinius dėl ES Teisingumo Teismo sprendimų nevykdymo pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį ir Teisinės valstybės sąlygų reglamentą;
63. ragina ES valstybes nares LGBTIQ+ asmenų teisių apsaugą padaryti tikru ir kompleksiniu prioritetu visose politikos srityse; ragina Komisiją pasinaudoti visomis turimomis priemonėmis siekiant užtikrinti, kad LGBTIQ+ asmenų teisės būtų gerbiamos visoje ES, įskaitant pažeidimo nagrinėjimo procedūrų taikymą prieš valstybes nares; ragina valstybes nares atsižvelgti į Europos Tarybos Kovos su diskriminacija, įvairovės ir įtraukties iniciatyvinio komiteto 12 rekomendacijų dėl kovos su neapykantos nusikaltimais prieš LGBTIQ+ asmenis, taip pat į Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija rekomendacijas⁴⁶; atkreipia dėmesį į naujausią

---

⁴⁶ Council of Europe, Steering Committee on Anti-Discrimination, Diversity and Inclusion, *Thematic review of the implementation of Recommendation CM/Rec(2010)5*, 14 September 2023; Council of Europe, European Commission against Racism and Intolerance, *ECRI General Policy Recommendation No 17 on preventing and*

Rumunijos įstatymo projektą, kuriuo siekiama laikytis 2018 m. ES Teisingumo Teismas sprendimo byloje *Coman*⁴⁷, taip pat į kritiką, kad įstatymo projektu tas sprendimas įgyvendinamas labai siaurai ir kad juo neužtikrinamos lygios teisės tos pačios lyties poroms⁴⁸; ragina visas kitas valstybes nares, kuriose teisiškai nepripažįstama tos pačios lyties asmenų partnerystė, būtent Bulgariją, Lietuvą, Lenkiją, Rumuniją ir Slovakiją, užtikrinti, kad ši teisė būtų nustatyta įstatymu;

64. stipriai apgailestauja dėl to, kad kai kuriose valstybėse narėse vis dar neįmanoma teisiškai pripažinti lyties pakeičiant civilinės būklės aktus; apgailestauja dėl nepakankamų Bulgarijos vyriausybės pastangų ir noro parengti patikimą 2020 m. liepos 9 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimo byloje *Y. T. prieš Bulgariją* įgyvendinimo veiksmų planą; be to, primena, kad Bulgarija vis dar nėra įgyvendinusi ES Teisingumo Teismo sprendimo byloje *Baby Sara* (C-490/20);
65. ragina į ES kovos su diskriminacija teisinę bazę įtraukti seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės, lyties raiškos ir lyties požymių pagrindus, remiantis plačiu seksualinės orientacijos ir lyties aiškinimo pagrindu bei Sutartyse nustatytu moterų ir vyrų lygybės principu; pažymi, kad taip bus užtikrintas teisinis tikrumas ir visapusiška visų mūsų Sąjungos piliečių apsauga ir kad dėl tokio aiškinimo teisėkūros institucijos jau susitarė pasiūlyme dėl direktyvos, kuria nustatomi lygybės įstaigoms taikomi standartai dėl vienodo požiūrio į moteris ir vyrus ir vienodų jų galimybių užimtumo ir profesinės veiklos srityje (COM(2022)0688);
66. ragina visoje Europoje uždrausti vadinamosios atvertimo terapijos praktiką; ragina uždrausti lyties organų žalojimą, kurio žalą patiria ir interseksualūs asmenys (interseksualių asmenų lyties organų žalojimas); ragina uždrausti priverstinius abortus ir priverstinį sterilizavimą, nes tai yra smurto dėl lyties forma, nuo kurios ypač kenčia neįgalieji; pabrėžia, kad svarbu gerbti apsisprendimo teisę ir savarankiškumą ir remti LGBTIQ+ asmenų fizinę ir psichikos sveikatą; pabrėžia, kad Parlamento nuomonė dėl pasiūlymo dėl direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje (COM(2022)0105) apima nuostatą dėl moters lyties organų žalojimo, interseksualių asmenų lyties organų žalojimo ir priverstinės sterilizacijos įtraukimo į veikų, kurios ES laikomos nusikaltimais, sąrašą;
67. dar kartą patvirtina, kad moterų teisės yra žmogaus teisės ir kad niekas negali pateisinti moterų teisių ir savarankiškumo regreso; ypač smerkia keliose valstybėse narėse įvykdytą išpuolį prieš moterų ir mergaičių lytinę ir reprodukcinę sveikatą ir teises; mano, kad teisė į saugų ir teisėtą abortą turėtų būti įtvirtinta Pagrindinių teisių chartijoje;
68. pabrėžia, kad smurtas lyties pagrindu tiek internete, tiek realiame gyvenime yra ypač sunkus nusikaltimas ir plačiai paplitęs pagrindinių teisių ir laisvių pažeidimas Sąjungoje, dėl to būtina jį veiksmingiau ir ryžtingiau visuotinai naikinti; pabrėžia, kad smurtas dėl lyties yra socialinės ir sisteminės struktūrinės lyčių nelygybės, turinčios

---

combating intolerance and discrimination against LGBTI persons, 28 September 2023.

⁴⁷ 2018 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas dėl Rumunijos Konstitucinio Teismo (*Curtea Constituțională*) pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą, ECLI:EU:C:2018:385.

⁴⁸ Euractiv, *Romanian LGBTQ+ community wants equal rights, not special conditions*, 22 September 2023.

tarpvalstybinį aspektą, rezultatas; ypač atkreipia dėmesį į augančius prieš socialinės lyties sampratą, LGBTIQ+ asmenis ir moteris nukreiptus judėjimus, kurie yra gerai organizuoti ir tarpvalstybinio pobūdžio; be to, mano, kad tarpvalstybinis kibernetinio smurto dėl lyties aspektas ir didelis smurto dėl lyties poveikis asmenims, ekonomikai ir visuomenei visose valstybėse narėse dar kartą patvirtina, kad reikia kovoti su smurtu dėl lyties įvairiais aspektais remiantis bendru Sąjungos pagrindu;

69. pabrėžia, kad negebėjimas bendrai kovoti su smurtu prieš moteris ir mergaites ir kitų formų smurtu lyties pagrindu taip pat kyla iš to, kad nėra būtiniausių taisyklių dėl nusikalstamų veikų ir sankcijų apibrėžimo; pažymi, kad tai apima bendrą smurto dėl lyties apibrėžtį, būtiniausias taisykles, susijusias su pagrindiniais prevencijos, nepakankamo pranešimo, aukų apsaugos, paramos ir žalos atlyginimo bei nusikaltimus padariusių asmenų baudžiamojo persekiojimo klausimais; pabrėžia, kad valstybių narių požiūriai ir įsipareigojimai užkirsti kelią smurtui dėl lyties ir su juo kovoti stipriai skiriasi, todėl bendras pamatinis požiūris taip pat padėtų teisėsaugos institucijoms vykdant tarpvalstybines operacijas;
70. tiki, kad nors nacionaliniai rinkimų įstatymai nepatenka į Sąjungos kompetencijos sritį, visose Europos Sąjungos renkamosiose įstaigose turėtų būti atstovaujama įvairiems rinkėjams; reiškia didelį susirūpinimą dėl kai kurių rinkimų sistemų Sąjungoje, kuriomis užgniaujamas pliuralizmas, pavyzdžiui, nustatant aukštą surinktų balsų skaičiaus ribą būti išrinktam; tais atvejais, kai didelė gyventojų dalis lieka neatstovaujama, ragina vykdyti nacionalines rinkimų sistemos reformas;
71. labai apgailėstauja dėl daugybės jūroje žuvusių pabėgėlių ir migrantų, kurie dažnai yra prekybos žmonėmis aukos ir kuriems tenka patirti nežmonišką ir žeminantį elgesį visiškai neatsižvelgiant į jų saugumą ar pagrindines teises; primena valstybėms narėms jų įsipareigojimą pagal tarptautinę jūrų teisę padėti nelaimės ištiktiems asmenims ir ragina įsteigti visa apimančią ES paieškos ir gelbėjimo misiją, kurią vykdytų valstybių narių kompetentingos institucijos ir FRONTEX; atkreipia dėmesį į FRONTEX ir jos pagrindinių teisių pareigūno, taip pat ES prieglobsčio agentūros darbą; pabrėžia, kad reikia veiksmingos ES prieglobsčio sistemos, kurioje būtų paisoma žmogaus teisių; pažymi padarytą pažangą dėl naujo prieglobsčio ir migracijos pakto, kuri sudaro prielaidas jį priimti dar iki šios Parlamento kadencijos pabaigos;

Horizontaliosios išvados dėl demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių padėties visoje ES

72. atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta pirmiau, reiškia didelį susirūpinimą, kad visoje ES nyksta demokratija, teisinė valstybė ir pagrindinės teisės; pabrėžia, kad Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateikta dabartinė padėtis atskleidžia daug nerimą keliančių pokyčių, o padėtis kelia dar didesnę nerimą, kai žvelgiama į kitas nepriklausomas ataskaitas ir šaltinius; pabrėžia, jog nepaisant to, kad kai kurios valstybės narės rodo pavyzdį šių vertybių apsaugos ir skatinimo srityje, jų nykimas valstybėse narėse daro neigiamą poveikį ir kenkia ES institucijoms bei padėčiai ES apskritai;
73. pabrėžia, kad ši padėtis nėra tik abstrakti išvada, bet ji daro poveikį kasdieniam ES piliečių ir įmonių gyvenimui, nes jie susiduria, pavyzdžiui, su neveiksminga ar

priklausoma teismų sistema ir plačiai paplitusia korupcija, ir neturi prieigos prie nepriklausomos ir kokybiškos žurnalistikos; pabrėžia, kad tai mažina pasitikėjimą mūsų demokratine sistema, kuri yra grindžiama teisinės valstybės principu; mano, jog tam, kad išvengtume mūsų bendruomenių ir Sąjungos iširimo, yra ypač svarbu valstybėse narėse atkurti pagarbą ES vertybėms; ragina Komisiją, Tarybą ir Europos Vadovų Tarybą visapusiškai pripažinti, kad demokratija, teisinės valstybės principas ir pagrindinės teisės yra ne nacionaliniai klausimai, o klausimai, kurie yra tiesiogiai susiję su Europos Sąjunga ir jos institucijomis;

74. ragina valstybes nares visapusiškai laikytis vertybių, kuriomis yra grindžiama Sąjunga, kaip įtvirtinta ES sutarties 2 straipsnyje; atsižvelgdamas į tai, ragina valstybes nares paisyti teisėtumo ir teisinio tikrumo, užkirsti kelią piktnaudžiavimui įgaliojimai ir užtikrinti lygybę prieš įstatymą ir nediskriminavimą, teisę kreiptis į teismą, valdžių padalijimą, teismų nepriklausomumą ir žmogaus teisių apsaugą, nes tai yra pagrindiniai tinkamo kiekvienos sveikos demokratijos stabdžių ir atsvarų mechanizmo veikimo principai; ragina Komisiją nepriklausomai išnagrinėti, ar šių principų laikomasi visose valstybėse narėse;

ES teisės vykdymo užtikrinimas

75. pažymi, kad tinkamas visų ES teisės aktų vykdymo užtikrinimas yra būtina teisinės valstybės principu grindžiamos sąjungos sąlyga; smerkia tai, kad kai kurios valstybės narės kartais atvirai ir nesidrovėdamos nesilaiko ES teisės įvairiose srityse, pavyzdžiui, teisės į veiksmingą teisminę apsaugą, antikorupcinių įstatymų, prieglobsčio, sankcijų įgyvendinimo ir žmogaus teisių teisės; pabrėžia, kad dėl to kyla pavojus, jog ES taps erdve, kurioje kai kurios valstybės narės jausis lygesnės už kitas, o piliečių ES teisės ir laisvės nebus vienodai apsaugotos;
76. primena Komisijai, kad ji visų pirma yra Sutarčių sergėtoja; pabrėžia, kad, norint sustiprinti teisinės valstybės principu grindžiamą mūsų sąjungą, nepakanka parengti ataskaitą – ją turėtų lydėti konkretūs vykdymo užtikrinimo veiksmai, ypač tais atvejais, kai rekomendacijų nėra visapusiškai laikomasi;
77. labai apgailestauja dėl to, kad Komisija nesiima griežtesnių veiksmų, kad užtikrintų ES teisės vykdymą; todėl ragina Komisiją padidinti naujų pažeidimo nagrinėjimo procedūrų skaičių ir paspartinti esamas pažeidimo nagrinėjimo procedūras, kad šios taptų ryžtingesnės ir skubesnės; ragina Komisiją sistemingai teikti prašymus ES Teisingumo Teismui taikyti pagreitintą procedūrą ir nustatyti laikinas priemones; ragina Komisiją dialogo su valstybėmis narėmis arba bandomosios procedūros nenaudoti kaip neterminuotų priemonių, kad būtų galima nepradėti faktinių pažeidimų nagrinėjimo procedūrų; ragina Komisiją persvarstyti 2022 m. komunikate dėl ES teisės vykdymo užtikrinimo išdėstytą savo politiką, pagal kurią ieškiniai dėl pažeidimo nebūtų taikomi pavieniais teisių gynimo atvejais, nes ši politika lėmė tai, jog piliečiai visoje ES daugeliu atvejų neteko teisių, ypač tais atvejais, kai jų pačių vyriausybės atsisako laikytis ES teisės ar ES Teisingumo Teismo sprendimų, nes dauguma šių atvejų taip pat yra ne pavieniai, o susiję su strateginiais ir esminiais klausimais;
78. atkreipia dėmesį į nuolatinę nevisiško EŽTT sprendimų įgyvendinimo problemą ir atkreipia dėmesį į Europos Tarybos Ministrų Komiteto sprendimus; palankiai vertina

tai, kad nuo 2022 metų į teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti sisteminiai rodikliai, susiję su pagrindinių EŽTT sprendimų įgyvendinimu; vis dėlto ragina Komisiją parengti rezultatų suvestinę, skirtą stebėti, kaip įgyvendinamas kiekvienas ES Teisingumo Teismo ir EŽTT sprendimas, susijęs su demokratija, teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis, ir visapusiškai įtraukti jį į metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą; ragina valstybes nares nedelsiant įgyvendinti dar neįgyvendintus sprendimus ir ragina Komisiją įvertinti pasekmes ES teisės laikymuisi ir prirėikus imtis veiksmų dėl pažeidimo;

Teisinės valstybės principo taikymo ataskaita kaip priemonė

79. palankiai vertina teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą kaip labai svarbų ES teisinės valstybės priemonių rinkinio pagrindą ir giria Komisiją už pateiktą kruopščiai išnagrinėtą ir gerai parengtą ataskaitą; primena, kad metinė teisinės valstybės principo taikymo ataskaita buvo pateikta reaguojant į 2016 metų Parlamento rezoliuciją, priimtą remiantis teisėkūros pranešimu savo iniciatyva⁴⁹;
80. pripažįsta, kad teisinės valstybės principo taikymo ataskaita tapo ES institucijų darbo teisinės valstybės klausimais ES ir konkrečiose valstybėse narėse etalonu; pripažįsta Komisijos ilgametį įsipareigojimą stiprinti ataskaitos svarbą, pavyzdžiui, į ankstesnę leidimą įtraukiant konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ir jų įgyvendinimo vertinimą dabartinėje ataskaitoje;
81. pripažįsta, kad Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita nuo jos įdiegimo 2020 metais tapo išsamesnė; vis dėlto apgailestauja dėl to, kad pagrindiniai 2016 m. Parlamento rezoliucijos elementai dar neįgyvendinti ir kad Komisija nevisiškai atsižvelgė į ankstesnėse Parlamento rezoliucijose pateiktas rekomendacijas; ragina Komisiją imtis veiksmų šiuo klausimu; ypač apgailestauja, kad 2023 m. ataskaita nebuvo gerokai išplėsta įtraukiant naują visapusišką ramstį; ragina į metinę ataskaitą įtraukti svarbius Venecijos komisijos 2016 m. teisinės valstybės kontrolinio sąrašo elementus, pavyzdžiui, piktnaudžiavimo įgaliojimais prevenciją, lygybę prieš įstatymą ir nediskriminavimą; pakartoja savo poziciją, kad ataskaita turėtų apimti visą ES sutarties 2 straipsnyje nustatytų vertybių taikymo sritį, nes jų negalima vertinti atskirai; ragina Komisiją kitais metais išplėsti ataskaitos taikymo sritį;
82. yra susirūpinęs dėl to, kad Komisija, siekdama remtis faktais ir būti nešališka, kartais nustatydamą teisinės valstybės problemas valstybėse narėse tampa pernelyg diplomatiška ir aptakia; apgailestauja, kad eufemistinės kalbos vartojimas ir dirbtinai vienodas kiekvienai valstybei narei skirtų išvadų ir rekomendacijų skaičius slepia labai tikrus skirtumus tarp valstybių narių; dar kartą rekomenduoja atskirti sisteminius ir pavienius pažeidimus, kad būtų išvengta pavojaus sumenkinti pačius sunkiausiai teisinės valstybės principo pažeidimus; ragina Komisiją patikslinti, kad jei valstybės narės tam tikrą laiką sistemingai, tyčia ir šiukščiai pažeidžia ES sutarties 2 straipsnyje išvardytas vertybes, jos gali neatitikti visų kriterijų, pagal kuriuos apibrėžiama demokratija; mano, kad rekomendacijų įgyvendinimo vertinimas turėtų būti tikslesnis ir kokybiškesnis ir remtis ne tik teisės aktų pakeitimais, bet ir realiais bei nepriklausomais jų praktinio įgyvendinimo įrodymais; pakartoja, kad būtina nustatyti rekomendacijų įgyvendinimo terminus, tikslus ir konkrečius veiksmus ir išsamiai aprašyti galimas jų

⁴⁹ OL C 215, 2018 6 19, p. 162.

nesilaikymo pasekmes; atkreipia dėmesį į kartais didelius skirtumus tarp šalių skyrių santraukų ir pačių skyrių išsamaus turinio, todėl siūloma imtis redakcinės intervencijos;

83. dar kartą patvirtina, kad daugelį šių problemų būtų galima išspręsti į ataskaitos rengimą įtraukiant nepriklausomą ekspertų grupę, nes jie būtų mažiau saistomi diplomatinių motyvų; ragina Komisiją persvarstyti savo poziciją šiuo klausimu ir išnagrinėti visas galimybes įtraukti nepriklausomus ekspertus į vėlesnes teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas; dar kartą ragina Komisiją pasiūlyti FRA teikti metodines konsultacijas ir atlikti lyginamuosius tyrimus, siekiant pateikti išsamesnės informacijos apie pagrindines metinės ataskaitos sritis, atsižvelgiant į glaudų pagrindinių teisių ir teisinės valstybės principo ryšį;
84. pripažįsta Komisijos pastangas siekiant vykdyti įvairias konsultacijas ir surinkti įvairų indėlį kiekvienoje valstybėje narėje, be kita ko, iš nacionalinių valdžios institucijų ir PVO; ragina Komisiją toliau plėsti šias pastangas ir, kiek įmanoma, ne virtualiai, o realiai lankytis valstybėse narėse, nes taip būtų galima susidaryti išsamesnį ir kontekstiškesnį vaizdą apie padėtį vietoje; ypač primena, kad svarbu konsultuotis su teisės specialistais, pavyzdžiui, per advokatūrą ir teisėjų asociacijas;
85. pripažįsta notarų vaidmenį daugelyje valstybių narių, kurie funkciškai vykdo teismo užduotis; mano, kad atitinkamuose vėlesnių teisinės valstybės principo taikymo ataskaitų šalių skyriuose reikėtų aptarti notarų indėlį teisinės valstybės standartų srityje;
86. palankiai vertina Komisijos sprendimą išplėsti būsimų teisinės valstybės principo taikymo ataskaitų geografinę aprėptį įtraukiant šalis kandidates, kaip yra anksčiau raginęs Europos Parlamentas⁵⁰;
87. mano, kad geriausias būdas užtikrinti tolesnę ataskaitos svarbą bei poveikį yra nuolat ir drąsiai plėsti jos aprėptį, atvirumą ir vykdymo užtikrinimo pasekmes;
88. primygtinai ragina Komisiją daugiau investuoti į informuotumo apie Sąjungos vertybes ir taikomas priemones didinimą, taip pat ir metinėse ataskaitose, visų pirma šalyse, dėl kurių kyla didelis susirūpinimas;
89. patvirtina, kad metinė teisinės valstybės principo taikymo ataskaita pati savaime nėra tikslas, nes padėties stebėjimo nepakanka, o veikiau turėtų būti imamasi konkrečių vykdymo užtikrinimo veiksnių, susijusių su nustatytais trūkumais; todėl ragina Komisiją užtikrinti, kad ši teisinės valstybės principo taikymo ataskaita išties būtų neatsiejama viso proceso dalis visoje Teisinės valstybės mechanizmo srityje, bei užtikrinti, kad būtų visapusiškai išnaudojamas visas jos turimas teisinės valstybės principo priemonių rinkinys, įskaitant ES sutarties 7 straipsnį tais atvejais, kai teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje nustatoma nuolatinių metai iš metų pasikartojančių pažeidimų tam tikrose valstybėse narėse;

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir procedūros teisinės valstybės srityje

90. atkreipia dėmesį į Tarybos vykdomą dialogo teisinės valstybės klausimais vertinimą ir į pareikštą poziciją, kad ji apsvarstys tolesnį galimą tarpinstitucinį bendradarbiavimą

---

⁵⁰ OL C 341, 2023 9 27, p. 2.

šioje srityje; ragina Tarybą į savo posėdžius kviesti kitas institucijas ir suinteresuotuosius subjektus, visų pirma Europos Tarybos organus, pavyzdžiui, Venecijos komisiją, Žmogaus teisių komisarą, taip pat Europos Parlamento atstovus, siekiant užtikrinti, kad jos dialogas teisinės valstybės klausimais būtų įtraukesnis;

91. apgailestauja, kad Komisija ir Taryba iki šiol atmetė Parlamento pasiūlymą sudaryti tarpinstitucinį susitarimą dėl demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių; dar kartą patvirtina, kad yra pasirengęs atnaujinti derybas dėl šio susitarimo;
92. ragina kitas institucijas bent išnagrinėti tolesnio bendradarbiavimo pagal siūlomą tarpinstitucinį bandomąjį projektą demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityje galimybes, nes tai padėtų praktiškai stiprinti institucijų tarpusavio pasitikėjimą, visų pirma dalijantis stebėsenos, dialogo ir susitikimų praktika;
93. prašo Biuro, atsižvelgiant į tai, kad Komisija ir Taryba vengia to imtis, surengti viešųjų pirkimų procedūrą, kad, įgyvendinant ankstesnėse Parlamento rezoliucijose priimto įsipareigojimo, būtų galima įsteigti prie Parlamento veikiančią laikiną nepriklausomų ekspertų grupę, kuri teiktų Parlamentui konsultacijas dėl ES sutarties 2 straipsnyje nustatytų vertybių laikymosi įvairiose valstybėse narėse ir rodytų pavyzdį, kaip tokia grupė galėtų veikti praktikoje;
94. smerkia tai, kad vykdant procedūras pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį visiškai nepadaryta pažangos; primygtinai ragina Tarybą atsižvelgti į visus naujus pokyčius, turinčius įtakos teisinei valstybei, demokratijai ir pagrindinėms teisėms; pakartoja savo raginimą Tarybai atsižvelgti į rekomendacijas, kiek tai susiję su šia procedūra, ir pabrėžia, kad bet koks tolesnis delsimas imtis tokių veiksmų reikštų pačios Tarybos teisinės valstybės principo pažeidimą; reikalauja, kad būtų paisoma Parlamento vaidmens ir kompetencijos;
95. ragina Komisiją demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių sąlygas įtraukti į visas biudžeto priemones ir procesus, jas griežtai stebėti ir apsaugoti; dar kartą patvirtina savo didelį susirūpinimą dėl Komisijos sprendimo, kuriuo nustatoma, kad horizontalioji reikiama Chartijos sąlyga, susijusi su teismų nepriklausomumu, buvo įvykdyta, todėl Vengrijos valdžios institucijos galėjo pateikti prašymus kompensuoti iki 10,2 mlrd. EUR net jei po pastarojo meto reformų padėtis Vengrijoje vis dar neatitinka Chartijoje nustatyto teismų nepriklausomumo standarto; ragina Komisiją ir Tarybą toliau ir prireikus nedelsiant taikyti Teisinės valstybės sąlygų reglamentą ir nepanaikinti dėl Vengrijos priimtų priemonių iki tol, kol bus veiksmingai įgyvendintos visos būtinos sąlygos ir orientyrai; ragina Komisiją griežtai patikrinti, kad įvairiuose valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose nustatyti su teisine valstybe susiję orientyrai būtų pasiekti kaip finansavimo išmokėjimo sąlyga, kai valstybės narės pateikia mokėjimo prašymus; ragina Komisiją pagrindinę atsakomybę už šių sąlygų taikymą nustatyti Komisijos nariams, atsakingiems už teisinę valstybę;

o

o o

96. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, valstybių narių vyriausybėms ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Pagrindinės vertybės, kuriomis yra grindžiama mūsų Sąjunga – demokratija, teisinė valstybė ir pagrindinės teisės – negali būti laikomos savaime suprantamomis. Jos yra mūsų laisvės, saugumo ir gerovės prielaida. Todėl jas turime ginti kasdien.

Matome, kad šios vertybės Sąjungoje patiria vis didesnį spaudimą. Kai kuriose valstybėse narėse piliečiai nebegali kliauti nepriklausomomis teisminėmis institucijomis, laisvais ir sąžiningais rinkimais ir savo teisių apsauga. Kitų valstybių narių vyriausybės eina panašiu keliu, lėtai, bet nuolat silpnindamos institucinę stabdžių ir atsvarų sistemą. Nepriklausomi žurnalistai ir mažumos visada nukenčia pirmiausia.

Veiksmus reikia pradėti nuo nepriklausomos ir visapusiškos padėties stebėsenos. 2016 metais Parlamentui pateikus pasiūlymą dėl Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių pakto, 2020 metais Komisija paskelbė pirmąją metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą. Parlamentas palankiai vertina šį Komisijos atliekamą stebėsenos darbą. Tačiau jis taip pat mano, kad Komisija neparodo išsamaus ir tikro padėties vaizdo. Nepriklausomų NVO, akademinės bendruomenės atstovai, sergėtojai ir žurnalistai dažnai mano, kad tikroji padėtis iš esmės skiriasi nuo pernelyg diplomatiškos Komisijos kalbos.

Šioje Europos Parlamento ataskaitoje siekiama aptarti įvairius susirūpinimą keliančius klausimus nesivaržant įvardyti konkrečią padėtį ir valstybes nares. Kartais tai daryti nėra patogu, tačiau tai turi būti daroma, jei norime be užuolankų spręsti šias problemas. Tai taip pat būtina, jei norime palaikyti prasmingą dialogą su kitomis ES institucijomis ir valstybių narių vyriausybėmis bei parlamentais. Galime mokytis vieni iš kitų. Laimei, ES tebėra vieta, kurioje tiek daug piliečių ir valdžios institucijų rūpi demokratija, teisinė valstybė ir pagrindinės teisės. Turime surengti atvirą pokalbį ir išlįsti iš savo institucijų apkasų.

Kitas žingsnis taip pat turi būti vykdymo užtikrinimas. Šios ataskaitos išvados negali neturėti pasekmių. Todėl turėtų būti pateiktos visos galimybės: pažeidimo nagrinėjimo procedūra, finansavimo sąlygų taikymas ir procedūros pagal ES sutarties 7 straipsnį. Deja, ES teisės taikymas dar niekada nebuvo toks blankus ir turi būti skubiai ir iš esmės paskatintas. Šiame pranešime Komisija raginama dėti daugiau pastangų ir visapusiškai atlikti Sutarčių sergėtojos vaidmenį. Be viso to esame beteisėje erdvėje, kur vieni yra lygesni už kitus. Tai būtų mūsų teisinės valstybės principu grindžiamos Sąjungos pabaiga.

**PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS,
IŠ KURIŲ PRANEŠĖJA GAVO INFORMACIJOS**

Pranešėja, prisiimdama visą atsakomybę, pareiškia, kad negavo informacijos iš jokio subjekto ar asmens, kuris turi būti nurodytas šiame priede pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį.

29.11.2023

TEISĖS REIKALŲ KOMITETO NUOMONĖ

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui

dėl Komisijos 2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos
(2023/2113(INI))

Nuomonės referentas (*): Adrián Vázquez Lázara

(*): Susijusių komitetų procedūra. Darbo tvarkos taisyklių 57 straipsnis

PASIŪLYMAI

Teisės reikalų komitetas ragina atsakingą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

Bendrosios aplinkybės

1. primena, kad Sąjungos teisinė konstrukcija remiasi pamatine prielaida, pagal kurią kiekviena valstybė narė dalijasi su kitomis valstybėmis narėmis daugeliu bendrų vertybių, kuriomis grindžiama ES, kaip nurodyta Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje¹; taip pat primena, kad ES pirminėje teisėje įtvirtintas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ES Teisingumo Teismas) praktikoje išsamiau apibrėžtas teisinės valstybės principas yra glaudžiai susijęs su demokratija ir pagrindinėmis teisėmis; primena, kad teisinė valstybė ir taisyklėmis grindžiama tarptautinė tvarka yra labai svarbios kovojant su autoritarinių režimų plitimu ir tarptautinės teisės pažeidimais ir padeda stiprinti demokratines struktūras ir apsaugoti žmogaus teises; pabrėžia, kad bet koks teisinės valstybės, kuri grindžiama valdžių padalijimu ir pusiausvyra, padėties blogėjimas bet kurioje valstybėje narėje daro reikšmingą poveikį bendrai laisvės, saugumo ir teisingumo erdvei, taip pat tarpusavio pasitikėjimui ir tarpusavio pripažinimui, kurie yra pagrindiniai ES teisės principai šioje srityje²;
2. palankiai vertina Komisijos ketvirtąją teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą (toliau – ataskaita) ir mano, kad periodinis teisinės valstybės principo veikimo vertinimas yra viena esminių stebėsenos priemonių; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, jog yra svarbu, kad Komisija, teikdama savo vertinimą, taikytų aiškius ir objektyvius kriterijus, kurie padėtų išvengti pretenzijų dėl nevienodo požiūrio į valstybes nares arba tik tam tikrų pasirinktų duomenų naudojimo; šiuo atžvilgiu palankiai vertina Komisijos praktiką prašyti valstybių narių pateikti informaciją, taip puoselėjant bendrą dialogą; palankiai vertina naują Komisijos patvirtintą klasifikaciją, taikomą ankstesnių

¹ Žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (plenarinė sesija) nuomonės 2/2013, ECLI:EU:C:2014:2454, 168 punktą.

² Ibid., 191 punktą.

rekomendacijų įgyvendinimo pažangai matuoti, kurią sudaro keturios kategorijos: a) jokios pažangos, b) tam tikra pažanga, c) didelė pažanga, d) visiškai įgyvendinta; atsižvelgdamas į problemas, susijusias su valstybių narių statistinių duomenų rinkimu, atkreipia dėmesį į tai, kad yra naudingos tokios Europos Tarybos priemonės kaip Europos Tarybos Europos veiksmingo teisingumo komisijos (CEPEJ) ataskaitos³, kurios leidžia užtikrinti kuo didesnę skirtingų duomenų rinkinių konvergenciją;

Teisingumas

3. pripažįsta, kad teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose teisingumo sistemoms teikiama svarba, ypač teisėjų ir jų teisėjų skyrimo, aukštinimo, atleidimo iš pareigų bei sprendimų teisėtumo, nepriklausomumo ir nešališkumo požiūriu; pripažįsta, kad nėra bendros ES teisėjų skyrimo sistemos; tačiau primena, kad visos valstybės narės turi laikytis Europos Tarybos⁴ ir ES Teisingumo Teismo⁵ nustatytų būtinausių standartų; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia nepriklausomų teismų tarybų, kurias turi sudaryti didžioji dauguma teisėjų, kuriuos išrinko jų kolegos ir kurie turi reikšmingus įgaliojimus teisėjų atrankos, aukštinimo ir drausminių procedūrų srityje, svarbą; ypač apgailestauja dėl to, kad ne visos valstybės narės yra visiškai įvykdžiusios šioje srityje joms tenkančias pareigas; apgailestauja dėl pražūtingo poveikio jų teisingumo sistemų nepriklausomumui ir vientisumui;
4. pripažįsta, kad beveik du trečdaliai 2022 m. pateiktų rekomendacijų, susijusių su svarbiomis reformomis, buvo iš dalies įgyvendintos; vis dėlto yra susirūpinęs dėl ankstesnėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose nustatytų problemų, kurios vis dar neišspręstos, skaičiaus; primygtinai ragina Komisiją ir toliau atidžiai stebėti valstybių narių teises sistemas siekiant įvertinti jų suderinamumą su minėtomis rekomendacijomis, ir ragina ją atkakliau reikalauti įgyvendinti šias esmines reformas tais atvejais, kai valstybių narių sistemos neatitinka nustatytų standartų; ragina Komisiją imtis tolesnių veiksmų siekiant visapusiškai atsižvelgti į Parlamento ankstesnėse rezoliucijose pateiktas rekomendacijas;
5. palankiai vertina nuolatinę paramą, kuri teikiama atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams pagal specialias programas, pvz., Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programą; palankiai vertina finansavimą pagal Teisingumo programą siekiant remti teisminį bendradarbiavimą civilinėse ir baudžiamosiose bylose ir prisidėti prie tolesnio Europos teisingumo plėtojimo, kuris apima demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stiprinimą;
6. primygtinai ragina Komisiją daugiau investuoti į informuotumo apie Sąjungos vertybes ir taikomas priemones didinimą, taip pat ir metinėse ataskaitose, visų pirma šalyse, dėl

---

³ CEPEJ vertinimo ciklai.

⁴ Informacinis pranešimas „Council of Europe standards on judicial independence“, Europos Parlamentas, Parlamentinių tyrimų paslaugų generalinis direktoratas, 2021 m. gegužės 25 d.

⁵ Pavyzdžiui, 2018 m. vasario 27 d. Teisingumo Teismo (plenarinė sesija) sprendimą *Associação Sindical dos Juizes Portugueses / Tribunal de Contas*, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, arba 2019 m. lapkričio 19 d. Teisingumo Teismo (plenarinė sesija) sprendimą *A.K. / Krajowa Rada Sądownictwa*, sujungtos bylos C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982. Taip pat žr. informacinį pranešimą „European Court of Justice case law on judicial independence“, Europos Parlamentas, Parlamentinių tyrimų paslaugų generalinis direktoratas, 2021 m. liepos 19 d.

kurių kyla didelis susirūpinimas;

7. pripažįsta, kad iš paskutinės ataskaitos galima matyti, jog daugelyje valstybių narių padaryta tam tikra pažanga teismų nepriklausomumo srityje; šiomis aplinkybėmis palankiai vertina tai, kad prireikus pagal sąlygų mechanizmą⁶, kurį yra patvirtinęs ES Teisingumo Teismas⁷, arba pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę sulaikomos ES lėšos⁸; tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad kai kuriose valstybėse narėse išlieka tokių susirūpinimą keliančių teismų nepriklausomumo pažeidimų kaip teisėjų atžvilgiu tebevykstančios drausminės procedūros dėl jų sprendimų turinio, problemos, susijusios su teismų tarybų sudėtimi ir aukščiausiųjų nacionalinių teismų sudėtimi, atsižvelgiant į pagal įstatymą įsteigto teismo principą, ir t. t.;
8. primena, kad veiksmingai ir sąžiningai teisingumo sistemai, kuria visiems užtikrinama teisė kreiptis į teismą, reikia tinkamo biudžeto ir teisminių institucijų finansavimo; apgailestauja, kad ataskaitoje vis dar atskleidžiami dideli trūkumai šioje srityje, kaip matyti, ypač trukdantys priimti sprendimus didelio atgarsio susilaukusiose korupcijos bylose; vis dėlto pabrėžia, kad piliečiams turi būti suteikta pakankama teisinė pagalba ir pakankamų teisių gynimo priemonių; atsižvelgdamas į tai ragina Komisiją į kitą teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti ES teisinės pagalbos civilinėse ir baudžiamosiose bylose *acquis*, pavyzdžiui, 2023 m. sausio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/8/EB, numatančios teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles⁹, nes iš ES Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad vis dar kyla klausimų dėl jos aiškinimo;
9. primena, kad prokuratūros, neatsižvelgiant į jų vietą nacionalinėje galių pasidalijimo tarp trijų valdžios šakų sistemoje, taip pat turi būti nepriklausomos nuo nederamo politinio spaudimo; pažymi, kad kai kuriose valstybėse narėse padaryta tam tikra pažanga; vis dėlto apgailestauja, kad vis dar egzistuoja sistemos, kuriose vyriausybė gali priimti prokurorams privalomus sprendimus tam tikrais atvejais, kai kadencija yra susieta su politiniu procesu arba kai derinamos ministro ir generalinio prokuroro funkcijos, ir taip sudaromos sąlygos nederamai politinei įtakai bei kyla abipusio pripažinimo problemų¹⁰;
10. visų pirma pabrėžia, kad „sukamųjų durų“ reiškinio problema neapsiriboja vien tuo, kad buvę ministrai, nustoję eiti viešąsias pareigas, pereina į privatųjį sektorių, bet apima ir atvejus, kai asmuo gali pradėti eiti ypač svarbias pareigas teisminėse institucijose arba prokuratūroje iš karto po to, kai jis nustojo eiti ministro pareigas arba įstojo į politinę

---

⁶ 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo (OL L 433 I, 2020 12 22, p. 1).

⁷ Žr. 2022 m. vasario 16 d. Teisingumo Teismo (plenarinė sesija) sprendimą *Vengrija / Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, ir 2022 m. vasario 16 d. Teisingumo Teismo (plenarinė sesija) sprendimą *Lenkija / Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.

⁸ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

⁹ OL L 26, 2003 1 31, p. 41, ir jos klaidų ištaisymas (OL L 32, 2003 2 7, p. 15).

¹⁰ Pavyzdžiui, 2014 m. gruodžio 17 d. Konsultacinės Europos prokurorų tarybos nuomonė Nr. 9 dėl Europos normų ir principų, susijusių su prokurorais.

partiją;

11. ragina Komisiją būsimoose pranešimuose dėl teisinės valstybės principo Europos Sąjungoje deramai įvertinti tokius pavyzdžius; prašo Komisijos primygtinai raginti valstybes nares susilaikyti nuo šios praktikos, visų pirma įgyvendinant teisinės nuostatas, kuriomis buvusiems ministrams ir aukšto rango politiniams veikėjams užkertamas kelias užimti vadovaujamas pareigas aukšto rango teisingumo teismuose arba prokuratūroje, ir taip užtikrinant šių itin svarbių institucijų nepriklausomumą ir vientisumą;

Kova su korupcija

12. primena, kad kova su korupcija yra labai svarbi siekiant išlaikyti teisinės valstybės principą, išsaugoti ir puoselėti piliečių pasitikėjimą viešosiomis institucijomis; be to, primena, jog tam, kad ji būtų veiksmingas, reikia tvirtos teisinės ir administracinės kovos su korupcija sistemos, grindžiamos sąžiningumu, skaidrumu ir atskaitomybe, visų pirma viešajame gyvenime, pabrėžiant interesų deklaracijų atskleidimą ir informatorių apsaugą, kai taikytina;
13. pareiškia, kad korupcija yra grėsmė, galinti sunaikinti demokratiją ir pakenkti piliečių pasitikėjimui institucijomis, ir turi būti kovojama su visomis jos formomis; atkreipia dėmesį į tai, kad korupcija yra dažniausias būdas, kuriuo organizuotas nusikalstamumas įsiskverbia į ekonomiką ir ją kontroliuoja; yra susirūpinęs dėl to, kad iš paskutinės ataskaitos matyti, jog pažangos, susijusi su kovos su korupcija prevencijos priemonėmis, keliose valstybėse narėse nėra arba ji labai lėta; yra ypač susirūpinęs dėl nenoro kurti lobistų registrus, skaidrumo registrus ir tinkamas valstybės pareigūnų ir vyresniųjų pareigūnų turto deklaravimo sistemas, taip pat dėl to, kad trūksta politinės valios nustatyti griežtas taisykles „sukamųjų durų“ reiškinio politikos srityje; atsižvelgdamas į tai pabrėžia skaidrios teisėkūros procedūros, suteikiančios plačias galimybes susipažinti su dokumentais, ir taisyklių svarbą siekiant užtikrinti viešojo administravimo institucijų ir viešųjų sprendimų priėmimo aukščiausio lygio skaidrumą bei atskaitomybę, siekiant užkirsti kelią korupcijai¹¹;
14. atsižvelgdamas į tai, taip pat ragina visas ES institucijas laikytis tokių aukščiausių įmanomų korupcijos prevencijos standartų kaip, be kita ko, veiksmingos ES etikos įstaigos įsteigimas, visapusiškas Reglamento (EB) Nr. 1049/2001¹² dėl galimybės susipažinti su dokumentais taikymas ir visapusiškas sąlygų principo taikymas, kiek tai susiję su ES skaidrumo registru; ragina valstybes nares kuo greičiau pasiekti susitarimą dėl siūlomos direktyvos dėl kovos su korupcija, siekiant sukurti bendrą ir vienodą elgesio kodeksų sistemą, interesų konfliktų prevencijos standartus ir taisykles, kuriomis užtikrinamas procedūrų skaidrumas;
15. pripažįsta, kad pastaraisiais metais gerokai padidėjo Europos Sąjungos skiriamų lėšų,

---

¹¹ Šiame kontekste žr. 2023 m. gegužės 3 d. pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su korupcija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2003/568/TVR ir Konvencija dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, ir iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 (COM(2023)0234), 3 straipsnį.

¹² 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, 2001 5 31, p. 43).

įskaitant priemonės „NextGenerationEU“ lėšas, kiekybinė svarba; pripažįsta, kad dėl to valstybių narių teisės aktuose nustatytos teisinės nuostatos, kuriomis siekiama užkirsti kelią netinkamam šių lėšų panaudojimui, tapo itin svarbios;

16. primena, kad nė vienas sektorius nėra saugus korupcijai, įskaitant tuos, kurie valdo dideles viešąsias lėšas arba prieigą prie ypatingos svarbos infrastruktūros objektų ir paslaugų, pvz., sveikatos priežiūros ir statybos; pabrėžia, kad organizuotos nusikalstamos grupuotės atlieka vis svarbesnį vaidmenį veikloje, kuri apima klastojimą, piratavimą ir intelektinės nuosavybės teisių pažeidimus ir kuri labai sustiprėjo skaitmeninėje aplinkoje; primena, kad šioje neteisėtoje veikloje dalyvaujančios nusikalstamos grupuotės dažnai naudoja pilnai kitai neteisėtai veiklai finansuoti;
17. ragina Komisiją į būsimas teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas įtraukti pastarųjų metų valstybių narių tinkamo viešųjų lėšų naudojimo priežiūros srities teisės aktų raidos vertinimą, taip pat įdiegtus teisinius mechanizmus, kuriais siekiama spręsti netinkamo viešųjų lėšų naudojimo problemas;
18. primena, kad Parlamentas tvirtai remia Europos prokuratūros įsteigimą; pripažįsta svarbų Europos prokuratūros, kaip nepriklausomos ES įstaigos, vaidmenį tiriant Sąjungos finansiniams interesams kenkiančius nusikaltimus, vykdamas baudžiamąjį persekiojimą ir perduodant juos teismui; pabrėžia, kad nuo veiklos pradžios 2021 m. birželio 1 d. Europos prokuratūra užregistravo daugiau kaip 4000 pranešimų apie nusikaltimus iš dalyvaujančių ES valstybių narių ir privačių subjektų ir pradėjo daugiau kaip 929 tyrimus (2022 m. birželio mėn.);
19. be to, primygtinai ragina Komisiją tais atvejais, kai nustatoma, kad viešųjų lėšų apsaugos lygis buvo sumažintas, nedelsiant pradėti bendradarbiauti su viena ar keliomis paveiktomis valstybėmis narėmis ir prašyti skubiai įgyvendinti šiai padėčiai ištaisyti būtinas priemones;

Pilietinė visuomenė

20. primena savo 2021 m. lapkričio 11 d. rezoliuciją dėl demokratijos ir žiniasklaidos laisvės bei pliuralizmo stiprinimo Sąjungoje, kurioje jis paragino Komisiją pasiūlyti neįpareigojančios teisės ir įpareigojančios teisės priemonių rinkinį, kad būtų sprendžiamas didėjančio strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo (arba SLAPP) skaičiaus klausimas; palankiai vertina 2022 m. balandžio 27 d. Komisijos pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto ir rekomendaciją valstybėms narėms, atsižvelgiant į Parlamento raginimą šiuo klausimu; pabrėžia, kad SLAPP yra tam tikros formos priekabiavimas, visų pirma, prieš žurnalistus, siekiant neleisti jiems kalbėti viešojo intereso klausimais arba už tai statyti juos į nepalankią padėtį pateikiant jiems ilgus, apsunkinančius ir brangius ieškinius; ragina valstybes nars neatsilikti nuo siūlomų priemonių užmojų ir dėti daugiau pastangų siekiant pagerinti žurnalistų saugumą ir apsaugą;
21. su dideliu susirūpinimu atkreipia dėmesį į tai, kad kai kuriose valstybėse narėse apskritai mažėja pilietinės visuomenės erdvė, o tai kelia didelę grėsmę teisinės valstybės principui, demokratijai, pagrindinėms teisėms ir kitoms ES vertybėms; ragina Komisiją stebėti iššūkius ir išpuolius, su kuriais susiduria pilietinė visuomenė, atliekant metinį teisinės valstybės principo taikymo vertinimą ir teikiant ataskaitas, ir į savo ataskaitą

įtraukti išvadas ir tikslines rekomendacijas; atsižvelgdamas į tai, dar kartą ragina valstybių narių pilietinės visuomenės padėčiai skirti atskirą skyrių;

22. pabrėžia, kad dabartinės teisinės Sąjungos ir nacionalinio lygmens sistemos nepakanka norint sukurti ir remti stiprią visos Europos pilietinę visuomenę – jos egzistavimas būtinas demokratijai užtikrinti; mano, kad ES tarpvalstybinių asociacijų ir ne pelno organizacijų statusas galėtų suteikti papildomą apsaugą pilietinės visuomenės organizacijoms, kurios susiduria su nepagrįstomis steigimo ir veiklos kliūtimis¹³.

---

¹³ Šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 17 d. Europos Parlamento rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl Europos tarpvalstybinių asociacijų ir ne pelno organizacijų statuto (OL C 342, 2022 9 6. p. 225).

**PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS,
IŠ KURIŲ NUOMONĖS REFERENTAS GAVO INFORMACIJOS**

Nuomonės referentas, prisiimdamas visą atsakomybę, pareiškia, kad negavo informacijos iš jokio subjekto ar asmens, kuris turi būti nurodytas šiame priede pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	29.11.2023
Galutinio balsavimo rezultatai	+ : 20 - : 2 0 : 0
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Pascal Arimont, Ilana Cicurel, Geoffroy Didier, Ibán García Del Blanco, Virginie Joron, Pierre Karleskind, Sergey Lagodinsky, Gilles Lebreton, Karen Melchior, Sabrina Pignedoli, Jiří Pospíšil, Raffaele Stancanelli, Adrián Vázquez Lázara, Axel Voss, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Javier Zarzalejos
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Daniel Buda, Pascal Durand, Heidi Hautala
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai (209 straipsnio 7 dalis)	Sylvie Guillaume, Pedro Marques, Anne-Sophie Pelletier

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

20	+
NI	Sabrina Pignedoli
PPE	Pascal Arimont, Daniel Buda, Geoffroy Didier, Jiří Pospíšil, Axel Voss, Marion Walsmann, Javier Zarzalejos
Renew	Ilana Cicurel, Pierre Karleskind, Karen Melchior, Adrián Vázquez Lázara
S&D	Pascal Durand, Ibán García Del Blanco, Sylvie Guillaume, Pedro Marques, Tiemo Wölken
The Left	Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Heidi Hautala, Sergey Lagodinsky

2	-
ID	Virginie Joron, Gilles Lebreton

0	0

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ ATSAKINGAME KOMITETE

Priėmimo data	23.1.2024
Galutinio balsavimo rezultatai	+ : 42 - : 10 0 : 2
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Magdalena Adamowicz, Abir Al-Sahlani, Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Patricia Chagnon, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Erik Marquardt, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Isabel Santos, Birgit Sippel, Vincenzo Sofo, Tineke Strik, Jana Toom, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Elissavet Vozenberg-Vrionidi, Javier Zarzalejos
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Cyrus Engerer, José Gusmão, Beata Kempa, Leopoldo López Gil, Janina Ochojska, Anne-Sophie Pelletier, Bergur Løkke Rasmussen, Róza Thun und Hohenstein, Maria Walsh, Tomáš Zdechovský
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai (209 straipsnio 7 dalis)	Andrus Ansip, Hildegard Bentele, Maria da Graça Carvalho, Marisa Matias, Caroline Nagtegaal

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS ATSAKINGAME KOMITETE

42	+
NI	Laura Ferrara
PPE	Magdalena Adamowicz, Hildegard Bentele, Maria da Graça Carvalho, Lena Düpont, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Leopoldo López Gil, Janina Ochojska, Maria Walsh, Javier Zarzalejos
Renew	Abir Al-Sahlani, Andrus Ansip, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Moritz Körner, Caroline Nagtegaal, Maite Pagazaurtundúa, Bergur Løkke Rasmussen, Róza Thun und Hohenstein, Jana Toom
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Cyrus Engerer, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Isabel Santos, Birgit Sippel
The Left	Cornelia Ernst, José Gusmão, Marisa Matias, Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Alice Kuhnke, Erik Marquardt, Tineke Strik

10	-
ECR	Patryk Jaki, Beata Kempa, Vincenzo Sofo
ID	Patricia Chagnon, Nicolaus Fest, Tom Vandendriessche
NI	Milan Uhrík
PPE	Elissavet Vozemberg-Vrionidi
S&D	Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez

2	0
ECR	Jorge Buxadé Villalba
PPE	Tomáš Zdechovský

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė